

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΙΔΡΥΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ : ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ ΣΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ (ΕΒΔΜΗΝΟ Α')

ΑΡΙΘ. 729 (ΦΥΛ. 13)

Σάββατο, 27 Μάρτη 1921

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ ΠΟΥ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΕ ΤΟΥΤΕΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ:

- ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ: «ΟΠΑΤΕΡΑΣ» ΚΙ ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ..... ΔΡΧ. 5.—
- ΡΑΜΠΙΝΤΡΑΝΑΣ ΤΑΓΚΟΣ: «ΙΝΔΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ»
(Μετάφρ. Κ. Τρικυλλίδη)..... > 3.—
- Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΥ: «ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΜΟΥ & ΟΙ ΚΗΦΙΣΩΤΙΚΕΣ ΜΕΛΩΔΙΕΣ»..... > 3.50
- ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ: «ΥΜΝΟΙ»..... > 3.50
- Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ (Δούρα): «ΑΠΛΑ ΛΟΓΙΑ» (Με πρόλογο του Ρήγα Γκόλφη)..... > 3.50
- ΠΑΝΟΥ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ: «ΛΥΡΙΚΑ»..... > 3.50

ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ :

«ΣΤΙΓΜΕΣ ΠΟΥ ΖΩ...» (Ποιήματα 'Αθ. Κυριεζή)

Δραχμές πέντε

ΕΚΔΟΣΗ
ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ
Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ
3-ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ-3

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

ΤΑ ΜΑΛΛΙΑΡΑ ΚΑΙΟΝΤΑΙ

Τὸ ἐπουργεῖον τῆς Παιδείας, κατόπιν τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπείας περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, προιφθεταί ὅπως ἀπαγορεύσῃ τὴν χρῆσιν τῶν μαλλιαρῶν βιβλίων εἰς τὰ σχολεῖα. ἐπισημαζόμενον ἔντονον ἐκ τῶν πρὸ τοῦ 1917 ἐγκριμμένων βιβλίων, τὰ ὅσων οἶόν τε κατάλληλα πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἀποβληθείσης ἐπὶ τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς ἐκδόσεως.

Ἐφημ. «ΕΜΠΡΟΣ»

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

Τὴν Τρίτη, 30 τοῦ Μάρτη, θὰ γίνῃ ἡ τρίτη δημόσια διάλεξις τῆς Συντροφίης. Θὰ μιλῆσιν ὁ κ. Τέλλος Ἀγρας, με θέμα «Ὁ Ποιητὴς Καβάφης».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— ΗΛΙΑ Ν. ΜΑΚΡΗ «Ταυτόμενα Νοοματείας γνήσια καὶ νόθα». — Ἐκδοτικὸς οἶκος Ἐλευθερουδάκη, Δραχ. 2,50.

— ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ. «Κραυγεμένης» καὶ ἄλλα ὠφέλιμα διηγήματα. Μετάφρ. Ἀντ. Πρωτοπάτου. Ἐκδοτ. Οἶκος Ἐλευθερουδάκη. Δραχ. 5.

— Β. ΣΑΙΝ ΠΙΕΡ «Παῦλος καὶ Βιργίνια». Μετάφρ. Αλ. Σινδράφ. Ἐκδόση Γ. Ι. Βασιλείου. Δραχ. 3,50

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

— ΖΩΗ. — Γεννάριος - Φεβρουάριος 1921. (Δρ. Β' ἀριθ. 1—2. Πόλη. Γαλιναῖς Ὀδῶν Χάν, 26). Ποιήματα, διηγήματα, δράματα κλπ. τῶν Α. Μελαχρινού, Ν. Οἰκονόμου (μετάφρ. Χάουπιμαν), Σήλιου Πισσαγιάννη, Ν. Παπαγεωργίου, Θρ. Σταύρου κλπ. Τὸ φυλλάδιον Δραχ. 3,50.

ΣΤΟΥΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΟΥΣ ΜΑΣ

Στὸ Παριζιάνικο περιοδικὸ « La vie des peuples » θὰ δημοσιεύσῃ ὁ Ψυχῆς ταχτικὰ διδλοκριτίαι, γιὰ ὅσα βιβλία τοῦ στέλλονται. Αὐτὸ, θέβαια, θὰ ὠφελῆσιν σημαντικὰ τὴν φιλολογία μας, πού μέσο τοῦ Ψυχῆς, θὰ γίνῃ γνωστὴ στήν Ἐυρώπη. Οἱ λογοτέχνες μας λοιπὸν καὶ ποιητὲς μας ἄς στέλλουν τὰ βιβλία τους στήν ἀκόλουθη σύστασις!

Mr Jean Psichari
Sénat

Palais de Luxembourg
Paris

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ

τοὺς συντρομητὲς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ πού καθυστεροῦνε τὴν συντρομὴ τους, νὰ μᾶς τὴν ἐμβάσουν τὸ γληγορώτερο, γιὰ νὰ μὴ βρεθοῦμε στὴ δυσάρεστη θέσι νὰ πάψουμε νὰ τοὺς στέλλουμε τὸ φύλλο.

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

Στὴ στήλη αὐτὴ παρακαλοῦμε ὁλοὺς τοὺς ἀνιγνώστες μᾶς νὰ μᾶς βοηθήσουν

Οἱ Βούλγαροι δὲν εἶναι ἀπίθανοι ν' ἀπετόλμουν κίνημα...

(«Καθημερινή» 4 Μαρτ. 4η σελ. 3η στήλη)

Ἄλλὰ ἴσθε οἱ διδασκαλοὶ μετὰ πικρῆς νοι ἀπὸ μᾶς εἰς ἄλλην πόλιν. τὶ ἀποτελεσμά καλύτερον θὰ ἔχωμεν;

(«Πολιτεία» 4 Μαρτ. 5η σελ. 1η στήλη)

Ἡ Μεγαλειότητα καὶ ἡ Ρουμανικὴ ἀποστολὴ ἐξίστατο θαυμάζοντες τὸ γεγονός.

(«Καθημερινή» 15 Μαρτ. 1η σελ. 6η στήλη)

Ἡναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ λόγῳ τῶν ἀπειληθῆντων σκηνῶν.

(«Ῥιζοσπάστης» 15 Μαρτ. 2α σελ. 4η στήλη)

Εἰδοποιῶνται οἱ ἐπίστοργοι τῶν νεοκλήθηντων κλάσεων ἵνα ἐφοδιασθῶσι παρὰ τῶν Στρατιωτικῶν Σωματίων...

Ὁ Ὑπουργὸς Πελοπόννησος Θ. Ζαίμης

Ὅσοι ἐγγράφουν ἓνα συνδρομητὴ στὸ «Νουμᾶ» παίρνουν γιὰ δῶρο ὃ δρχ. βιβλία ἀπὸ τὴν ἐκδόσει τοῦ «Ἀθην. Βιβλιοπωλείου».

Ὅσοι ἐγγράφουν 2 συνδρομητὲς στὸ «Νουμᾶ», παίρνουν γιὰ δῶρο 10 δρχ. βιβλία ἀπὸ τὴν ἐκδόσει τοῦ «Ἀθην. Βιβλιοπωλείου».

Ἀνάλογα παίρνουν ὅσοι ἐγγράφουν τρεῖς καὶ περισσότερους.

ΝΕΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΔΟΥ

ΠΙΣΘΑΠΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ (Ἐκδόση «Τύπος» 1919 Δρ. 3—

ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΟΜΟΣ Α' (Ζωντανοὶ καὶ πεθαμένοι

— Οἱ Ἀλυσίδες Στὴν δεξίπορτα). Ἐκδο-

ση Ἐταιρίας «Τύπος» 1920. » 6—

ΠΛΑΪ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ (Ρομάντζο) 1920 » 3—

Ὁ ΑΥΤΡΩΜΟΣ (δράμα) » 2—

Βρίσκονται στὸ «ΑΘΗΝΑ ΓΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ»

— Ὀδὸς Σοφοκλέους 3. —

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

διὰ τοὺς κ. κ. Ὀδοντοίατροὺς

Ὁ Οἶκος «LABARBERA» Ι. ΚΑΝΑΡΗ & ΣΙΑ ὁδὸς Σταδίου 3 γνωστοποιεῖ ὅτι ὁ ἐν Λονδίνῳ οἶκον

CLADIUS ASH & CIE

ἀνέθεσαν αὐτῶν διὰ Συμβολαίου τὴν ἀποκλειστικὴν πώλησιν καὶ ἀντιπροσωπεῖαν τῶν εἰδῶν του διὰ τὴν Παλαιὰν, Νέαν Ἑλλάδα καὶ Σμύρνην.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο Ἀθήνα, 27 Μάρτη 1921

ΑΡΙΘ. 729 (ΦΥΛ. 13)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ: Ὁ Παρορίτης μας.
ΨΥΧΑΡΗΣ: «Τὰ δύο ιριαντάφυλλα τοῦ Χάρου»
(συνέχεια).
ΓΙΩΡΓΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ: Ταπεινά.
Ν. ΓΚΑΡΙΦ—ΜΙΧΗΛΙΔΟΥΣΚΗ: Ὁ Καλλιτέχνης.
ΦΟΙΒΟΣ ΛΑΡΗΣ: Νοσταλγία.
ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΟΣ: Ἄχ, μὴ φεύγεις...
ΜΑΚΡΕΘ: Μίσος.
Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.

ΠΙΚΡΑΓΓΚΑΘΗΣ: Ἐπιγράμματα
ΚΥΡΟΣ ΦΙΛΟΜΗΛΗΣ: Ἔσονται καὶ Καπουτσῖνοι
Κ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ: Ὁ Παλαμάς.
Τ ΜΑΛΛΑΝΟΣ: Ἡ βροχή.
ΚΑΒΑΡΕΤΗ ΜΑΛΛΑΝΟΥ: Γιὰ τὰ νόθα.
ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΛΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΛΑ: Νεοελληνική φι-
λολογία.—Ἑννη φιλολογία.—Νέα βιβλία.—Ἑλ-
ληνικά περιοδικά.—Φοιτητ. Συντροφιά.—Στὸς
λογογράφους μας.—Χωρὶς γραμματόσημο.

Ο ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ ΜΑΣ

Ἐνα ὄμορφο βιβλίον ἀπαλοχαδεύουν τὰ μάτια μου, τὸ καινούριον βιβλίον τοῦ Παρορίτη μας «Ὁ Παριέ-
ρας καὶ ἄλλα ἐρηγήματα», πὸν μᾶς τὸ χάρισε τοῦτες τὶς μέρες τὸ Ἀθηναϊκὸν Βιβλιο-
πωλεῖον. Δὲ θὰ γράψω γιὰ τὸ βιβλίον αὐτὸ, δὲ θὰν τὸ κριθῶ, (Ὅχι γιὰτὶ φοβοῦμαι πὸς τὰνθροπάκκια θὰ ποῦν πάλι, Γιάννης κερταί, Γιάννης πίνει, μὰ καὶ ὁ Παρορίτης εἶναι τόσο στενὰ δεμένος, ψυχικῶς, μὲ τὸ «Νουμά», ὥστε ὁ «Νουμάς» γὰραὶ τόσο δικός του, ὅσο εἶναι καὶ δικός μου. Δὲ μὲ κρατᾷ ὁ γόθος αὐτός, γιὰτὶ ἴσια ἴσια δεκαοκτὼ ἀλάκερα χρόνια ἀ-
γωνιζόμεστε ὅλοι μας γὰ δεῖξομε πὸς ὁ ἀλληλοθὰν μαοῦς εἶναι ἐξορισμένος ἀπὸ τὸν ἀλόγιστον τοῦ «Νου-
μά», πὸν κατέχειται ἀλάκερος ἀπὸ τὴν εἰλικρίνεια, — μιὰν εἰλικρίνεια ὁμῆ πὸν δὲ λογαριάζει πρόσω-
πα, οὔτε συμπαθεῖς, οὔτε συμμέρονα, οὔτε τίποτα. Πουθενά ἄλλοῦ δὲ χιτηπῆθηκε τόσο ἀμείλιχα ἢ ἐρ-
γασία μου, ὅσο μέσα στὶς στήλες τοῦ «Νουμά», σὲ πε-
ρασμένα χρόνια («Ἀσπασ» — «Ἀρχισυντάχτης», κλπ.), καὶ κανένας ἄλλος δὲ μὲ ὠχέλησε τόσο μὲ τὶς παρατήρησές του. Ὅσο κείνοι πὸν μοῦ εἶπαν τὴν ἀλήθεια καὶ μοῦ δείξανε τὶς συγγραφικῆς μου ἀδυνα-
μίες ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ περιοδικοῦ ἀπὸ τὸ ἴδιον ἐ-
γὼ καὶ πὸν ἔργου ἀκόμα τὸνομά μου κάτω ἀπὸ τὸν τίτλον.

Κρίνοντας τὸ ἔργο τοῦ Παρορίτη, θὰ μεροληπιού-
σα. Τοῦ ἐνώθω τόσο δικό μου τὸ διαλεχτό μου συνα-
γωνιστὴ καὶ οὐνάδερο, τὸ βιβλίον του τὸ χαίρουμαι οὖν πνευματικὸν μου παιδί, οὖν ἔργο δικό μου. Ὅστε, τὸ ξαίρω, ἂν πιάσω γὰ μιλήσω γι' αὐτό, θὰ πιάσω θὰ παθαίνω καὶ μὲ τὰ δικὰ μου τὰ ἔργα, πὸν οὖν καμιά φορά τῆχει γὰν τὰ ἴδω γὰ παραιοαίνονται σὶδὸ θῆταρο ἢ τῆχει γὰν τὰ ξεγυλίωσιν ὅτεσ' ἀπὸ τὸ τύπωμά τους, τὰ ἐπικρίνω, τὰ σαρκάζω, μεγαλώνω τὰ λάθη, θρίσκω ψεγάδια ἐκεῖ πὸν ἴσως δὲν ὑπάρ-
χουν, τὰ ὑποτιμῶ, μὲ λίγα λόγια, τὰ καταουθε-
λιάζω.

Ἔτσι θὰ φερνόμενα καὶ μὲ τὸ βιβλίον τοῦ Παρο-
ρίτη, κ' ἔτσι ἄρχια θὰν τὸ κακομεταχειριζόμενα, — τὸ ξαίρω. Τὸ ἔργο του, ὅσο καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἀξέχω-
ριστὰ καὶ τὰ δύο στὴν ψυχῆ μου μέσα, μοῦ δίνουν ἀ-
πόρτια τὴν εἰκόνα τῆς τελειότητος. Εἶναι τόσο εὐ-
συνειδητος ὁ ἄνθρωπος, τόσο ἀπάνταστα εὐσυνειδη-
τος, τὴν ἔχω μοκράσει ἀπὸ ἄπειρα χαρακτηρισ-
τικὰ περιστατικὰ αὐτῆ τὴν πίστη, ὥστε ἂν τῆχει κα-
νένα δῆγημά του ἢ καμιά περικοπή σὲ δῆγημά του γὰ
μὴ μοῦ ἀρέσει, δὲν φέγω αὐτόνε, φέγω τὸν ἐπι-

πὸν μου, πὸν δὲν ἐξελίχθηκε ἀκόμα ἴσως, πὸν
τὸ αἰσιάνεται ὅλη τὴν ὁμορφίαν καὶ ὅλη τὴν εὐ-
συνειδησία τοῦ ἔργου του. Ὅχι «Δὲν εἶναι
καλὸ», μὰ «Δὲ μοῦ ἀρέσει ἐμένα», οὐγδεῖτα
τὶς λίγες φορές πὸν μοῦτινε γὰ μὴ ἐνθουσιασῶ
μὲ ἄστρο ἢ μὲ δῆγημα τοῦ Παρορίτη.

Ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότερους καὶ
πιστότερος συνεργάτες τοῦ «Νουμά». Ἑλληνοδά-
σκαλος ἀκόμα σ' ἕνα χωριὸ τοῦ Ταύγετον, ἦρθε στὰ
1903, τὴν πρώτη χρονίαν τοῦ «Νουμά», μ' ἕνα θεριὸ
γράμμα, γὰ μὲ συχαρεῖ γιὰ τὸν ἀγῶνα μου καὶ γὰ
μοῦ δηλώσει πὸς εἶναι καὶ αὐτὸς πιστὸς ὁπαδὸς τῆς
δημοτικιστικῆς ἰδεολογίας. Ἀπὸ τὴ Σπάρτη, πὸν πῆ-
γε κατόπιν ὡς σχολάρχης, καὶ ἀπὸ τὴν Ὑδρα ἀργό-
τερα, ἔστειλε ταχυτικὰ ἄστρο καὶ δηγήματά του σὶδὸ
«Νουμά», καὶ διὰν κατασάλαξε τελευταία ἐδῶ, χρόνια
τόσσα, καθηγητὴς σὲ γυμνάσιο, ἔγινε ἀναπόπαστος
ἀπὸ τὴ σιενή συντροφιά μας, ἔγινε ἕνας ἀπὸ τοὺς
προτεργάνες τοῦ «Νουμά». Ἡ πλατεία του μόρφω-
ση, ὁ θεικὸς του νοῦς, ὁ ἴσιος καὶ ἀλύγιστος χαρα-
χτῆρας του μᾶς τὸν ἔργον τόσο ἐπιβάλλει, ὥστε καὶ
σὶδὸ διαφωνοῦμε κάποτε μαζὶ του, γὰ σεβόμεστε τὴ
γνώμη του, ἀκόμα καὶ γὰ ληποῦμαστε διδόνοντα πὸν
δὲν μποροῦμε γὰ τὴν παραδεχοῦμε. Ἄνθρωπος καὶ
συγγραφεὺς, ἕνα. Ὅποιος ξαίρει τὸν Παρορίτη, ξαί-
ρει καὶ τὸ ἔργο του. Κι ὅποιος ἔχει μελετήσει κ' ἔ-
χει αἰσιανθεῖ τὸ ἔργο του, μπορεῖ γὰ λέει ἀδίστα-
χτα πὸς ξαίρει, πὸς ἔχει γνωρίσει προσωπικὰ καὶ
τὸν Παρορίτη. Σεχωριστὸς ἄνθρωπος καὶ ξεχωρι-
στὸ, ἀξιοζήλευτο, δηγηματογραφικὸ ταλέντο.

Ὁ Παρορίτης, ὁ Καοθαῖος καὶ ὁ Ρήγας Γκόβης,
οἱ πρεῖς βετεράνοι τοῦ «Νουμά», μαζὶ μὲ τὸν ποιητὴ
Θανάση Κυριαζῆ καὶ μὲ μερικὸν ἄλλον, νεώτε-
ρους ἢ στὰ χρόνια ἢ στὰ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ κε-
φάλαιά τους, πὸν ἔφεραν σὶδὸ «Νουμά», μὲ κάνουν
ὄχι μονάχα γὰ ἐγκαριετῶ στὸν ἀγῶνα καὶ γὰγά-
λοιμα γι' αὐτόν, μὰ καὶ γὰ παρηγοροῦσθαι μὲ τὴ
οκέρη πὸς εἶναι ἀδύνατον μέσα σὲ μιὰ κοινωνία.
ποῦχει τέτοιους διαλεχτοὺς ἀνθρώπους, γὰ μὴν ὑ-
πάρχουν καὶ ἄλλες παρόμοιες ἠθικῆς ἀτομικότητες,
πὸν γὰ τὴν ξετροπιάζουνε γιὰ τὶς τόσες συμμορίες
τῶν ἀσυνειδητῶν ἀρριβιστηδων, τῶν ἀχερόφυλων
χηρηματιστῶν, τῶν ἐλαφρόμυαλων πολιτικῶν καὶ
τῶν φαπλατάδων πατριδεμπόρων τῆς πὸν τὴν ἀπο-
τελοῦνε.

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ

-8-

Ἡ ὥρα τρεῖς. — Ὁχ! τὸ ζηλεμένο σου, ὄχ! τὸ καλὸ σου τὸ γράμμα, γεμάτο ἀγάπη, χάδια γεμάτο. Διαβάζοντάς το, ἔχουσα ὅσα δάκρυα μπορῶ νὰ χύσω, ἔκλαιγα ὅσα κλάματα ἔχω νὰ κλάγω.

Μ' ἀγαπᾷς, μ' ἀγαπᾷς, ὄχ! πῶς μ' ἀγαπᾷς; Κωσὶτή μου! Τὸ διάβασα, τὸ ξαναδιάβασα κι ἀκόμη δὲν τὸ χορταίνω. Ἦθελα ματάκια μου, νὰ σὲ πάρω στὴν ἀγκυλιά μου, καὶ νὰ σὲ νανουρίσω, σὰ νὰ εἶσουνε κατ'ένα παιδάκι, παιδάκι λατρεμένο, καὶ νὰ σοῦ ἀπογλήσω τὰ μάτια σου τὰ κακόμοιρα, γιὰ νὰ σοῦ ἀποπονηρίσω τὰ δάκρυα, καὶ νὰ σοῦ χαδέρω μὲ τὰ πιὸ τρυφερά μου τὰ χάδια, μὲ τὰ πιὸ γλυκά μου, τὴ φτωχή σου, τὴν δόλιππὴ τὴν καταπονεμένη σου τὴν καρδιά.

Πῶς μ' ἀγαπᾷς, πῶς μ' ἀγαπᾷς, πῶς πρέπει νὰ μ' ἀγαπᾷς μὲ ἀλλόγητὴ ἀγάπη κι ἀταξιαχτη, γιὰ νὰ μαντέβῃς πάντα καὶ πάντα ὅ τι μοῦ περῶ εἶσαι ἀπὸ τὸ νού, ὅ τι μοῦ γίνεται στὴν καρδιά, γιὰ νὰ νιώθῃς οὐγκαῖρα μαζί μου, ἀπὸ μακριὰ μακριὰ ποῦ εἶσαι, τὴν ἀπελπισιὰ καὶ τὴ λαχτάρα μου, γιὰ νὰ ποιῆς ὅπως ποῆ κ' ἡ δύστηνή σου ἡ φιληράδα. Δὲν εἶναι ἀλήθεια, Κωσὶτή μου καλέ, τρυφερό μου, παράγαθε Κωσὶτή, ἀγαπητέ μου, ὄχ! τόσο μου ἀγαπημένε; Τὴν ὥρα ποῦ ἔκλαιγα, ἔκλαιγες καὶ σὺ, ἀναστενάξες τὴν ὥρα ποῦ ἀναστενάξα, γιατί, ἀπὸ τὰ γράμματά σου τὰ ἴδια τὸ βλέπω, κι ὁ πιὸ μύθος, ὁ πιὸ θαυμάσιος καμηὸς ξμπαινῶ καὶ καθότανε καὶ ἴσοτρωνε, λές, τὴν ἴδια στιγμὴ, σὺς δύο μας τὶς ψυχές, ποῦ διάστημα τὶς χωρίζει ἀπέραντο, μὰ ποῦ ἀγάλαστη ἀγάπη τὶς συνενώνει.

Κ' οἱ δύο μας εἶσαι, εἶσαι στὴ Βενετιά, ἐγὼ σὺ θονρά μας, γράψαμε τὴν ἴδια ὥρα τὰ ἴδια γράμματά, μὲ τὰ ἴδια δάκρυα, μὲ τὸν πόνο τὸν ἴδιο, μὲ τὰ ἴδια, τὰ ἴδια τὰ λόγια τῆς ἀπελπισιᾶς καὶ τῆς ἀγάπης. Καὶ τὴν προσπερασιμένη ἐκείνη τὴν κεριακή, τὴν ἴδια τὴν ὥρα κ' οἱ δύο μας, Κωσὶτή μου, τάποξεχάσαμε ὅλα, θυμηθήκαμε τὴν ἀγάπη μας μονάχα καὶ νιώθαμε τὰ χάδια μας καὶ νιώθαμε τὰ γιλιὰ μας καὶ μᾶς φαινότανε πῶς ξεμυχοῦσαμε στὴν ἀγκυλιά ὁ ἔνας τοῦ ἄλλουνοῦ.

Ἄχ! πές μου τώρα, μὰ πές μου, τὸ θαρρεῖς ἀλήθεια πῶς ἀγάπη τέτοια, σὺν τῇ δικῇ μας, φανερωθήκε σὺν κόσμῳ ποτέ; Τὸ βλέπει, τὸ λοιπόν, τὸ λές κι ἀπατός σου ὅπως σοῦ τὸ λέω, εἶναι ἡ ἀγάπη μας πάρα πολλή, θὰ μᾶς σκοτίωση. Τί, μὰ τί λές νὰ κάμαμε, οὐ τί νὰ γυαίξουμε, φίλε, γιὰ νὰ μᾶς εἶναι ἡ τύχη τόσο ἀσπλαγχνή; Τί ἁμαρτία ἡ ζωὴ μᾶς εἶχε φορτωμένη, κ' ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῇ, γιὰ νὰ καταδικαστοῦμε νὰ τὴν ποφέρουμε τὴ ζωὴ, μὲ τόση κι ἀγιάτρεφτὴ στὴν καρδιά μας ἀπελπισιὰ; Γιατί τάχα ἡ μοῖρα νὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νὰγαπιούμαστε ξεφρενιαμένα, πόθος νὰ μᾶς καλῇ ποῦ δὲ σβῆνει, ἀφοῦ ποτέ μας δὲ θὰ παρθοῦμε, ἀφοῦ δὲν ἔχουμε μίτη τὴ φτωχὴ τὴν παρηγοριά νὰ σμιζόντε τὰ καμμένα μας τὰ δάκρυα. Ἄχ! καὶ τί μᾶς ἀπόμεινε; Μήπως δὲν γέμω κάθε στιγμὴ καὶ γιὰ τὴν κακόμοιρή μας τὴν ἀλληλογραφία — τὸ μόνο μας, τὸ στερό μας τῆραθ

— μήπως δὲ γοθοῦμαι μὴν τύχη κ' ἓνα γράμμα παραπέσοι, μὴν τύχη κι ἄξια νὰ πᾶν ὅ ἄλλα χέρια; Τὰ γράμματά μας, ὄχ! ὅπου ὁ καθένας μας δίνεται τοῦ ἄλλουνοῦ, ψυχὴ καὶ σῶμα, τὰ γράμματά μας μποροῦνε τουλάχιστο νὰ μᾶς τᾶψουνε! Ἀρκετὰ μᾶς κοστίζουνε μᾶς τοὺς ἴδιους. Κι ἀλήθεια τὸ θάρρεψε; ποτέ; μὲ τὰ σωσιὰ σου, ἀγαπητέ μου, πῶς ἔταν ἀναγαλλιᾶζω καὶ λιθῶνι, διαβάσοντας τὶς σελίδες ποῦ μοῦ γράφεις, τὶς μεγάλες σου λατρεμένες σελίδες, ὅπου πῖνοι σὲ δάφτες τὴν ψυχὴ σου, μεθημένη, θαρρεῖς πῶς καμὴ σταλιὰ πίκρα δὲ μοῦ γορτάκισσε τὴ χαρὰ μου; Δὲν τὸ κατὶλάδες πῶς θισαρίζομαι καὶ πῶς τρώγομαι καὶ πῶς ἡ συνειδήσῃ μου μὲ κατακαίει, σὺν τὸ σιλλογοῦμαι πῶς θισαρίζεις ὁλοένα τὴν ποιήσῃ σου στὴν ἀγάπη σου — τὴν ποιήσῃ σου τὴν παρόμοιή σου τὴν ἀγαπῶ καὶ ποῦ τὴ σέβουμαι, ποῦ θὰ ἤθελα νὰ διῶ τὸν κόσμο ἀλλοκωρο μὰ μέρα νὰ τὴ σέβεται σὺν καὶ μέρα;

Ναί, ἀργκαλέ μου ἐσὶ, τὸ ξαίρω πῶς ποτέ; σου δὲ θὰ παραπονεθῆς γιὰ τὴ ζωὴ σου ποῦ πάει πέρα γιὰ πέρα χαλασμένη, ρηματομένη, γιὰ τὴν ποιήσῃ σου ποῦ δὲν μπορεῖ νὰνοίξῃ τὰ γτερά τῆς τὰ θεόρατα, γιὰ τὴν ἔρασιὰ σου τὴν ἀφανισμένη, τὴ σκοτιωμένη.

Μὰ ἐγὼ, γῶς μου πονεμένο, πάντα γιὰ τοῦτο θὰ κλαίω καὶ πάντα θὰ καταριόμαι τὸν ἐαυτό μου. Μὴν ἀπυτιᾶς, μὴ μοῦ ἀπατήσης τίποτα. Αἰχῶς ἐμένα, δίχως τὴν ἀγάπη μου, δίχως τὸν πόνο μας τὸν ἀπέραντο, ὄχ! τὸν τόσο μεγάλο, ποῦ, σὺν τὸ ῥέμμα τὰδάσταχο καὶ τὸ φορομοιμένο, παρσάσκει καὶ τραβᾷ καὶ καταστρέγει καὶ καταχάλινῃ ὅ τι θρεθῇ μισοσιὰ του, θὰ εἶσουνε ἴσυχος, ἄν ὄχι γυτσιαμένος καὶ θὰ πολεμοῦσε καὶ θὰ δουλέδες μὲ θάρρος.

Μὴ φωνάζεις, μὴ λές ὄχι. Τέτοια εἶναι ἡ ἀλήθεια — ἡ φρενιή. Καὶ τί σοῦ δίνω ἐγὼ, τί σοῦ ἀνταποδίνω γιὰ ὅσα ἐὼν μὲ τὴ χαρὰ τῆς καρδιᾶς σου μοῦ θισαρίζεις; Σοῦ ἀνταποδίνω καμηὸς, θάσσανα, καὶ δάκρυα. Ἡ ἀνταμοιβή σου τέτοια εἶναι. Τὴ ζωὴ μου τὴν ἔχεις, ἔχεις καὶ τὴν ἀγάπη μου. Κωσὶτή μου. Μὰ τί μπορεῖ νὰ εἶναι, τί σημασία μπορεῖ νὰ ἔχη μὴ γυναικίσιον ζωὴ; Καὶ τί μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ φτωχὴ μου ἡ ζωὴ ἐμένα, ποῦ ἄρχιζε κατὶ νὰζιτῆ τὴ μέρα ὅπου πάτησε στὴ ζωὴ μου ἐὼν γιὰ νὰ στεράψῃ, γιὰ νὰ τὴν ἀπογοιώσης ἀλάκατορ μὲ τὴν πιὸ ἀπέραντὴ ἀγάπη, μὲ τὸν πόνο τὸν πιὸ ἀπέραντο ποῦ φανερωθήκε ποτέ; στὴν οἰκουμένη;

Τί μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ ζωὴ μου ἐμένα ἡ φτωχὴ, σὺν τῇ συγκρίνω μὲ τὴ δική σου, τὴν ὥραία, τὴ γενναία σου ζωὴ, γεμάτη δόλοχρως ἐλπίδες; Τοῦ κάκου μοῦ λές πῶς δίχως ἐμένα, δίχως τὴν ἀγάπη μας, τίποτα γιὰ σένα δὲν ὑπάρχει, μίτη ποιήσῃ, μίτη καμὴ ἐλπίδα, πῶς ἡ ζωὴ σου εἶναι ἡ ζωὴ μου. Ἄχ! τὴ ζωὴ μου! Ἦθελα νᾶχω χίλιες ζωές, ὅλες μὰ μὴ νὰ σοῦ τὶς δώσω, χωρὶς ἓνα παρᾶσιον μονάχα. Μὲ τὴ δική σου μαζί, Κωσὶτή μου καμμένο, πάνε πέρα γιὰ πέρα χαμένοι θισαρόφοι ἀτιμητοί, πετράδια λογιῶ λογιῶνε, μᾶραριτάκια καὶ διαμάντια, σιλλῖδια τῆς παιδείας καὶ τοῦ κόσμου. Εἶναι φρενιή, ἀ-

μωρία, κρίμα σοστό. Δὲν πρέπει, δὲν πρέπει διόλου. Ἄχ! πῶς, μὰ πῶς νὰ κάμω γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ;

Ἡ ὥρα ἐννιάμισι τὸ βράδι. — Ἀγάπη μου, Κωστή μου, σόπια, σόπια, νὰ μὴν τῶκοῦσα κι ἄλλη φορὰ. Σὲ μοῦ ἔγραψε τὸ γράμμα σου σήμερα, σὲν ἔπιαισι τὸν πλίκου μὲ τὰ χέρια μου, τὸ ἤξαιρα, γαντάπον, τὸ ἤξαιρα πῶς καὶ τέτοιο θὰ μοῦ πῆς. Καὶ τὸ πρόσκειμαι τόσο πολὺ, ποὺ νὰ μὴ μοῦ ἰδέγεις, θαρρῶ πῶς θὰ μὲ λῆπει, θὰ νόμιζα ἴσως πῶς δὲ μ' ἀγαπᾷς ὅσο ἐγὼ σ' ἀγαπῶ, καὶ καὶ μοῦ κρέβεις. Μὲ κατατάραζε ἴσως, ποὺ πῆρα ἐκ τὴν ἀπάνω μου κ' ἔκαμνι σὰ νὰ μὴν εἶγα διωθᾷσαι τίποτα καὶ τῶπόρηνι ὅπου σοῦ ἔγραψα, δὲν τῶποκοῦδου νὰ σοῦ κάμω λόγο γι' ἀγὸ τοῦ μοῦ λές. Τὸ γράμμα σου μοῦ μέθησε τὸ εἶναι μου ὅλο ἴσως πολὺ, ποὺ δὲ θάβρωκα μῆτε τὴ δένταμι νὰ σοῦ πῶ λέξη. Ἐπρεπε πρῶτα χωρὶς ἄλλο νὰ σκενέξω, νὰ τὸ σιλλογιστῶ, νὰρῶν σὶ σὺγκυλά μου.

Ἄκουσε, Κωστή, ἄκουσε, γίλε μου καταπαθισμέρε, ἄκουσε, γίως μου. Φοβοῦμαι μήπως σ' ἀγὰ τοῦ μοῦ γράμεις σιχαίσιτες μόνο καὶ μόνο τὴ φιοχὴ μου τὴν ἀγάπη, ποὺ ὅλα κι ὅλοι τὴν κατατρέχουνε καὶ θένε νὰ τὴν ἀποπειλαροῦνε, καὶ πῶς τίποτις ἄλλο δὲν ἔβουλες μὲ τὸνοῦ σου. Καὶ μένα μοῦ εἶναι ἀδιάφορο σὲν κόσμο τὸ καθεὶς καὶ μοναχὰ τὴν ἀγάπη μας κοιτάζω. Μὰ, νὰ μοῦ εἶναι ἀδιάφορα ὅλα ἢ νὰ μὴ μοῦ εἶναι, λέγει τὸ ἴδιον τὸ χροῦς δὲν μποροῦμε νὰ τὸ κάμουμε νὰ μὴν εἶναι χροῦς, καὶ ἔπαρουνε καὶ χροῦ, ποὺ καὶ σί, Κωστή μου, καὶ γὰ, ἢ δίστιχὴ σου ἢ Μύρω, τᾶχουμε γιὰ ἱερά. Δὲν ἔαίρω ἂν ἢ μάννα θὰ μοῦ δώση τὴν κατάρρα τὴς ἢ ὄχι, σὰ μὲ πάρη τὸ βαπόρι καὶ γίρω κ' ἔρω νὰ σὲ βροῦ. Ἀγὸ δὲ θὰ στεγαρωθεῖτε, μοῦ γράμεις, κι ἀγὸ εἶπε πῶς θὰ μὲ καταρωσῆ, ἂν παντροεῖτοῦμε, γλυτώνομε κι ἀπὸ τὴν κατάρρα, μὰ καὶ δὲν εἶμαστε παντρεμένοι.

Ἄχ! Κωστή μου, δὲν πιστέβεις τάχα πῶς ἀστεγᾶντοι νὰ ζῶνε μαζί, γιὰ τὴ μάννα εἶναι τὸ κρίμα πολὺ πῶ τρωμερῶ; Ἄς εἶναι ὅποις, Ἄς ἐπαρῶσιν, ποὺ λές, πῶς βλέποντάς με ἡεβράτη, σὶτην πρῶτη ἀπάνω, σὶτην ἀνηξαισιὰ τὴς τὴν πρῶτη, ὥσπου νὰ μᾶρη ἢ ἔρω, θὰ μὲ γροῦβη, ἄλλο δὲ θὰ σιλλογιστῆ πρῶτὸ νὰ ἡονάξῃ τὸ παιδί τὴς καὶ πῶς κατόπι πῶ ἔρχεται σὲ καὶ τὴ θροῖσκες καὶ μοῦ δίνεις μάλοια τὸ λόγο σου καὶ μὲ θεβαιώνεις πῶς τὰ σιάζεις ὅλα.

Κωστή μου, ἄχ! ἔχεις πολὺ λάθος καὶ δὲν τὴ γνωρίζεις. Μπορεῖ νὰ μὲ γροῦβη, μπορεῖ νὰ μὲ φωνάξῃ, μὰ εἴτωε το πῶς θὰ θυμῶσιν φοβερά καὶ πῶς ποτε τὴς δὲ θὰ μοῦ τὸ συχωρέσῃ. Μὴν ἔχεγῆς πῶς προτοῦν νὰρῶν, ἔκαμε τὴ μεγάλη τὴς τὴν ἀρρώστια καὶ πῶς ἀπὸ τίτες θυμῶνει γιὰ τὸ παρμακοῦ, κ' ἔτσι μπορεῖ νὰ τὴς κτεβῆ καὶ κανένας θυμῶς ποὺ ἔφαρα καὶ μῆς τὴ σκοτώνει. Κατάλαβες, γίως μου, πῶς ὕστερις ἀπ' ἀγὸ, ἄλλη κατάρρα δὲν ἔχω ἀνάγκη. Ἐγὼ θάγω τὸ κρίμα, ἐγὼ μόνη, ἀγὸ θὰ εἶμαι ἢ αἰτία, ἐγὼ. Τὶ νὰ σοῦ πῶ, Κωστή μου; Ὅσο ἢ μῆτερα ἔῃ, ὅλα θὰ τὰ ποφέρω, ἂν εἶναι καὶ νὰ πεθάνω... Ἀλλῶς νὰ κάμω δὲν μπορῶ καὶ δὲν πρέπει, καὶ σοῦ τὸ ξαναλέω, δὲν πρέπει γιὰ τὴν ἀγάπη μας τὴν ἔβια.

Κωστή, Κωστή, Κωστή, ληήσου τουλάχιστο τὴν ἀγάπη μας ἄχ! γονατισμένη σὲ παρακαλῶ, γίλε μου εὐῶ. Ἀποχάστω πῶς θὰ σοῦ θυμῶσιν εὐερα δὲ τὴ ἀγαπῶ, τοὺς δικούς μου ὅλους κι ὅλα, ὅλα, μὰ ὅλα σὲν κόσμο, εὐερα ποὺ εἶσαι ὁ σὺρανός μου, ἢ ἀγάπη μου εὐῶ. Τὴ μάννα μου ὄμως, καλέ μου, ὄχι, τὸ βλέπεις, δὲν μπορῶ, δὲν μπορῶ, Κωστή, σοῦ τὸρῶζομαι ἀπάνω σὲ κεφάλι σου τὸ λατρεμένο μου, γιὰ τὸνομα τὴς ἀγάπης μας τὴς ἴδιας, δὲν πρέπει νὰ κάμω μὲ τέτοιο πρᾶμα. Τὸ νιώθω, ἔχω τὴν πεποίθησι πῶς θὰ κωποῦδομε, πῶς ἀγὸ θὰ σταθῆ τὸ δυνατῆμα τῶ δνωρῶ μας. Τὰ τελεγκυαῖα τὴς τὴ χροῖα, γίλε μου, ἄς τὰ σεβαστοῦμε κατόπι κάνεις μῆτι μοῦ δὲ θέλεις. Ἄχ! καὶ μῆπως δὲν τὰ ζαίρεις, καὶ μῆπως σὲν καὶ μένα δὲν τὰ νιώθεις, ἀγὰ τοῦ σοῦ λέω; Λατρεμένο μου εὐῶ καὶ πανάκριβε, μὰ δὲν τὸ βλέπεις πῶς κοιτέθω νὰ τρωλαδῶ μόνο καὶ μόνο μὲ τὴν ἰδέα πῶς τὴ ζωὴ σου εἶσι τὴν καταστρέφω, τοῦ μεγάλου σου τοῦ τοῦ τὴ ζωὴ, ποὺ μποροῦσε νὰ εἶτανε ἴσως μεγάλη, ἴσως μοναδική! Τρένω σὲν τὸ σιλλογιστῶ πῶς πάνε γαμένα ἴσως καὶ ἴσως πρὸ θὰ μᾶς γεννοῦσε ὁ τοῖς σου. Ἄθροιο θὰ σοῦ γράρω περὶ σέτω, Κωστή μου. Ἀλόφω πῶ εἶμαι ἀποκατωμένη, σασιμένα τὸ κοκκυλά μου, κοκκυάτι. Μοῦ ἤθελε ξαφνικὰ ἕνας πορκεγάλος ποὺ μὲ σκοτώνει. Κωστή μου, σ' ἀγαπῶ, καθὼς δὲν ἀγάπησε κανένας ποτε τὸν κ' ἤθελα νὰ σοῦ τὸ δεῖξω νὰ τὸ καταλάβῃς ἀπὸ τίς θυοίς τίς μεγαλύτερες ποὺ ποτεῖς ἀνθρώπινη καρδιά σιχαίσιτε γιὰ τὴν ἀγάπη.

Σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ καὶ σ' ἀγαπῶ. Ἄχ! δὲν τὸ ζαίρεις, δὲν τὸ βλέπεις ὁ ἴδιος πῶς καὶ πῶς; Φῶς μου, πρέπει νὰ σ' ἀγῆσω, εἶναι μεσάνυχτα καὶ δύναμη δὲ μοῦ ἀπόμεινε πῶ. — Σὲ γίλω, σὲ καταγίλω γιὰ τὰ καλὰ τὰ λόγια, Κωστή μου, ποὺ μοῦ γράφεις, σὲ φιλοῦ γιὰ τὰ χάδια σου τὰ θεογλυκα, τὰ τρωφερά, τὰ πανάγαθα. Σὲ γίλω γιὰ τὴν ἴσως σου τὴν ἀγάπη. Ἐσένα ἔχω σὲν κόσμο μονάχα, εὐερα σὲν κόσμο ποὺ νὰ μ' ἀγαπᾷς ἀληθινά. Τὸ ζαίρω, ἀγὸ, μὲ ἡσὲ μέλλω, καὶ ποτε μοῦ δὲν ὄνειρεγῆτικα ἴσως καλοσύνη καὶ ἴσως ἀγάπη.

Μᾶτια μου εὐῶ, πάντα νὰ μὲ βαστάς νὰ μὴν πέγω, νὰ μοῦ δίνης φάρμακο, πάντα νὰ μὲ λυπάσαι, ποὺ ποτὸ μὲ τὸ παραπάνω. Σ' ἀγαπῶ καὶ πάλε σ' ἀγαπῶ, κι ὅλο σ' ἀγαπῶ καὶ ποτὸ καὶ πεθαίνω καὶ θὰ ἤθελα, ὄχι! καί, θὰ ἤθελα νὰ πεθάνω, Τάλλα κατόπι θὰ σιαζόντανε τότες, μονάχα τοὺς καὶ πρῶτα πρῶτα γιὰ σένα θὰ εἶτανε τύχη ὁ θάνατός μου, σοῦ τὸρῶζομαι. Σ' ἀγαπῶ, Φιλῶ τὰ χεῖλια σου τᾶρῶνιμένα. Πρέπει τὸ γράμμα νὰ ἔγῃ πρῶτὸ πρῶτ.

Τρίτη, ὥρα ἐννιά τὸ πρωῦ. — Σηκώθηκα μᾶνι μᾶνι καὶ νὰ σοῦ με. Τὶ νύχτα πάλε εἶτανε τοῦτη ποὺ πέρωσα! Κωστή μου, δὲ θέλω, δὲν μπορῶ νὰ βουλλῶσω τὸ γράμμα μου, ὄχι, δὲν μπορῶ νὰ καλημέρα. Θάρῶνιῶν ἰάλλο ἀμέσως. Σκλερῶ μοῦ πέφτει νὰ σοῦ ἀφίνω γειὰ ὡς καὶ σὲ χροῖ ἀπάνω, σὰ σοῦ γράφω. Δὲν ἔπρεπε μῆτε τὰ γράμματά μας νὰ τελειώνουνε. Κωστή, Κωστή μου, Κωστή, λατρεμένο μου, τρωλά σ' ἀγαπῶ κι ἀπελπισμένα καὶ μὲ πάθος ἀπέρωτο καὶ μέρα νύχτα μοῦ ἀρῶσει νὰ σοῦ τὸ φωνάξω καὶ σοῦ στέλω τὰ φιλιὰ μου ὅλα, τὰ πῶ φλογερά φιλιὰ μου. Τὸ παιδί σου

Ἡ Μύρω σου

ΕΝΤΕΚΑΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Τρίτη, έννια κ' εΐκοσι, τὸ πρῶτ.

Μόλις ἔκλεισα κ' ἔδωσα τὸ γράμμα μου. Ἀκόμη ἕνα γράμμα κ' ἔπειτα τρέχω νὰ συγροισῶ λίγα. Θέλω νὰ με θεῖ ἔτοιμη, σὺν ξανάρθῃ, ὁ δοῦλος, γιατί τοῦ εἶπα, πῶς ἂν τύχη καὶ δὲν προηλάσῃ νὰ νοσήσῃ τὸν πλίκο στήν πόσι, νὰ μοῦ τὸν φέρῃ πίσω κ' ἔτσι πάω μοναγὴ μου καὶ θάζω τὸ γράμμα. Πιὸ σίγουρο, κ' εἶμαι πιὸ ἡσυχ. Σ' ἀγαπῶ.

Ἡ ὥρα τέσσερεις τ' ἀπόγεμα. — Κωστή μου, Κωστή μου, εἶμαι ἄνω κάτω πὸν δὲν μπορεῖς μήτε σὺ νὰ τὸ φανταστῆς. Ἄσπρη τὸ γράμμα μου στήν πόσι. Καμμένο μου εἶσαι, ἀγαπητό μου, πουλάκι μου ξηλεμένο, δὲ θὰ σοῦ φέρουνε, τὴ μέρα πὸν τὸ προσμένεις, τὸ γράμμα, τὸ μεγάλο μεγάλο γράμμα τῆς Μύρωσ σου, καὶ θάπομεινῆς πέντε μέρες ἀλάκαιρες, διχως εἶδηση καμιά μου, διχως τίποτις ἀπὸ μένα, καὶ θὰ λυπῶσαι καὶ θὰ δέρονσαι πὸν δὲ θάχῃς μήτε τὰ χάρδια τῆς Μύρωσ σου, μήτε τὸ γιὰ τῆς. Ἄχ! ἴδι λυπῶμαι, θὰ δέρονται καὶ γώ, φῶς μου. Ναι, ναι, νὰ τὸ ξαίρη, Κωστή μου, πὸς θὰ εἶμαι δόστῃ σὺν καὶ σένα, θεοσθε μου. Πὸς θὰ κάμῃς, Κωστή μου, καλέ; Ὅχ! φτάνει νὰ τὸ συλλογισθῶ πὸς μοῦ ἔτρεξε μένα τέτοιο πράμα, καὶ ἀμέσως καταλαβαίνω, ἀμέσως νιώθω τὸ τί θὰ εἶναι ὁ καμῶς σου. Φίλε μου ἀγαπημένε, φίλε μου πανάκριθε, φίλε μου ἀγαθὲ καὶ πὸν τόσο τόσο μ' ἀγαπᾷς, κλαίω σὺν τὸ στοχάζομαι καὶ θὰ ἤθελα νὰ σὲ πάρω στήν ἀγκαλιά μου, νὰ σοῦ ἀποκοιμίσω τὸν πόνου σου μ' ὅλα μου τὰ χάρδια.

Τί θάσῃ, τί μαρτύριο ἡσυχτὸ πὸν εἶναι, ἀλήθεια, τέτοιο διάστημα, τόση θάλασσα καὶ τόση γῆς νὰ χωρίζουνε δὲν παιδιὰ πὸν ἀγαπιούνται διχως ἐμεῖς ἀγαπιούμαστε, ἄπλαχρα καὶ πικρὰ νὰ μᾶς χωρίζουνε. Κωστή, Κωστή, ἔχεις δικιο. φίλε μου, δὲ θὰ θασιάζουμε μήτε ὁ ἕνας μήτε ὁ ἄλλος, δὲ θὰ θασιάζουμε, δὲν μποροῦμε.

Ἡ ὥρα πέντε καὶ τρεῖς τέσσαρα. — Ἐκεῖ πὸν σοῦ ἔγραφα. Κωστή μου, ἀναγκάστηκα νὰ διακόψω τὸ γράμμα μου, ἐπειδὴ καὶ ἦρθε ἡ ἀξιδόρη μου ἢ Ἐλέγκω καὶ με φώναξε ἢ μάννα.

(Ἄν ποδῆσαι νὰ σοῦ πῶ, μήτε τὸ πρῶτ, στή βία μου ἀπάνω, μήτε τὰτόγεια, στή σύχνη μου, πὸς γύοισε ὁ θεὸς μου ὁ Δημητράκης, ὁ πατέρας τῆς Ἐλέγκω, ξαίρη, ὁ ἀγαπημένος ἀδερφὸς τῆς μητέρας, ὁ μεγαλύτερος, πὸν δὲν τὸν ἔχω καὶ πολλὸ σὺν κατὰστιά μου, γιατί σὺνθίδει καὶ ἀνακατώνεται παντοῦ καὶ σ' ὅλα, με τὸ λογιστὸν στή μύτη καὶ τὸ κάπως διακόλλω ἕως του, κάθησε σὺν πρόγεμα καὶ μὸλις πύορεσα νὰνεθῶ στή μιά, πὸν εἶναι ἢ ὥρα μας).

Σὺν ἔγραφε ἢ Ἐλέγκω, κάτι πῆρα νὰ πῶ τῆς φάστας, πὸν τὴν ἔχουμε σήμερον σπῆτι. — ἔπειτα πῆσα τὸ τοῦ μοι, δηλαδή πῆσαμε τὸ τοῦ μᾶς κ' οἱ δὲν μας, φίλε μου, εἶσαι καὶ γώ, πλάγι πλάγι καὶ με λόπη κοιτάζοντας ὁ ἕνας τοῦ ἄλλουνοῦ τὰ μάτια — καὶ τέλος νὰ σου με πάλε. Μὰ γὰρ λίγον καιρὸ μονάχα. Ἡ Ἐλέγκω ἔσεται σὺν ἔξῃ νὰ με πάρῃ. Κάτι με θέλει γὰρ τὸ σπιτικό τους. — Ποιῆς, τώρα, δὲ θάβῃνο παρὰ ἄσπρη ἀπὸ τὸ τοῦ μοι. Τὸ παίρω πάντα μοναγὴ μου ἀγαπημένο μας τὸ καμαράκι — μονάχη, ἀγάπη μου, μαζί σου. Κάποιες, νὰ με θυμῶσαι ἢ ἀ-

ρα πέντε καὶ εἴκοσι καὶ νὰ ξαίρης πὸς τέτοια ὥρα εἶναι ἢ ψυχὴ μου ὅλη μέσα στήν ψυχὴ σου — σὰ νὰ μὴν εἶτανε, ἄχ! καὶ τίς ἄλλες ὥρες. Νὰ κ' ἢ Ἐλέγκω φεύγω, νὰ γλυτώσω καὶ ἀπὸ δάσπρη.

Ἡ ὥρα δέκα τὸ βράδι. — Ματάκια μου, εἶμαι ζαλισμένη, ἀποσταμένη. Κωστή, Κωστή μου, φίλε Κωστή, ἀλάκαιρη μὴ μέρα μακριὰ σου! Ἐτοι πέρασα με τοὺς ἕνες καὶ με τοὺς ἄλλους. Μόλις δὲν λόγια πὸν καὶ πού, ἀπὸ τὸ πρῶτ! Ἄχ! τί θαδιά μου πὸν ἐνωθα τὴν ἀνάγκη νὰ ἡονχάσω λίγα στήν ἀγκαλιά σου, νὰ σοῦ τὸ φωνάξω πὸς ὁ ἀγαπῶ καὶ πὸς σὲ βῆλω καὶ πεθαίνω, ἀπὸ σένα μακριὰ. Πῆρα με τὴν Ἐλέγκω δίπλα στή γειτονιά, γιατί γροῖβει περῆτοιες, κ' ἔπειτα, γὰρ νὰ μὴ χωρισθῶ νὰ πάω σὺν θεοῦ τὸ θράδι με τὴ μάννα, ἔτρεξα σπῆτι τοὺς σὺν ἔξῃ καὶ τέταρτο. Με κρατήσανε διχως με τὸ ζόρο σὺν φασί. Ἄν ξαίρη τὴ πλῆξη με πᾶνει σὺν εἶμαι σπῆτι τοὺς, με τὸ θεὸ Δημητράκη καὶ τὴν κόρη του τὴν Ἐλέγκω. Μὰ ὁ θεὸς δὲ χωρατέβει καὶ μοῦ στάθηκε ἀδύνατο νὰ τοὺς πῶ ἄσπρη ὄχι. Ἐγραφα, καθὼς βλέπεις, ἀμέσως ἔσεται ἀπὸ τὸ φασί. — Ἄχ! εἶμαι ἐπεροβλιὰ κορασιμένη ἀπόψε, φῶς μου. Ἐκανα με τὴν Ἐλέγκω τὸ γῆρο τοῦ περιβολιοῦ τους, κ' ἐπειδὴ ἔχω λίγη ἀδυναμία καὶ δὲν πολυμπορῶ νὰ περπατῶ μ' ἀγάπιοε ὀλίγετα ὡς κ' ἢ μοῖ μᾶς ὦρα περῆται.

Ποῦ εἶναι ὁ καιρός, ὅπον περπατοῦσα τέσσερεις ὥρες τὴ μέρα γὰρ νὰ λιγνέγω καὶ διχως νὰ πάω τὴν ἀσπρη μου; Θέλω ξεπιτήδες νὰ κορασιῶ λίγα σήμερον, γὰρ νὰ δοκιμάσω καὶ νὰ διῶ μῆπως καὶ κοιμηθῶ καλῆτερα. Ὅχ! Κωστή, νὰ μποροῦσαι! Ἄν φαντάζοσαι, ἀγάπη μου, τί τρέλα πὸν εἶναι νὰ ξαγροπῆ κανεῖς ἔτσι. — Μ' ὅλα μου τὰ πηγαίνουσε-χώματα, δὲ σοῦ εἶπα ὡς τώρα πὸς ὁ δοῦλος τὸ φασί με τὴν ἀνοησία του, ἂν τὸ γράμμα μου δὲν ἔγραφε σήμερον τὸ πρῶτ. Στοχάσου πὸς ὅτι καὶ ἂν τοῦ παρῆγεια, ὁ ἀσπρηδῆτος σῆγνει τὸν πλίκο, διχως νὰ πῆ λέξη, ἐκεῖ πὸν νοσήσανε τὰ γράμματα φάσεται πὸς εἶτανε πολλῆς κόμοις καὶ δὲν κατῶρθωσε νὰ μιλήσῃ τοῦ ἐπάλληλου. Ὁ ἐπάλληλος, πὸν γροῖζει πᾶ τὸ δοῦλο, ἀπὸ τίς χίλιες φασῆς πὸν τὸν εἶδε, σταμπάρε τὸ γράμμα καὶ τοῦ λέει πὸς τώρα δὲ σπῆσανε πᾶ γράμματα παρὰ τοῦ με τίς έννια, καὶ πὸς θὰ γῆγῃ τὸ γράμμα μόνο με τὸ ἐσχόμενον ταχδροσεῖο. Θέλει ὁ δοῦλος νὰ τὸ ξανάσπρη καὶ ὁ ἄλλος τοῦ ξηγῆ πὸς πρέπει νὰ τᾶσῃ, ἀσπρη, λέει, θὰ γῆγῃ ἄσπρη, (ἴσως ἔχει κανένα ταχδροσεῖο ἀνέλιπτο: Νὰ δῶσῃ ὁ Θεός). Καὶ νὰ σου πῶ ὁ κοιτὸς ὁ Μανόλης τᾶσῃ καὶ δοῦλο. Πρῶτα περῆ σπῆθῃ τοῦ τοῦ Δημητράκη, κάτι νὰ πᾶρη, καὶ κατόπι γροῖζει, καὶ σὺν τὸν φωνάξω νὰ μάθω τί ἀπογίνει με τὸ θεοσθεοῦδὲ μου, ἀσπρη καὶ μοῦ δηγῆται ἡσυχᾶ ἡσυχᾶ καὶ γελασὰ ὅλο τὸ ἰστορικὸ.

Μπορεῖς πᾶ νὰ φανταστῆς τί νιαλιάς μοῦ κατέβηκε. Γλήγορα τοῦ λέω νὰ ξανάσπρη στήν πόσι, νὰ παρακαλέσῃ τὸν ἐπάλληλο νὰ τοῦ δῶσῃ πίσω τὸ γράμμα, καὶ νὰ τὸ θάβῃ τότες ὁ Μανόλης με τᾶλλα τᾶσῃσητα καὶ τὰ σπῆθῃμένα.

Τοῦ τὸ δίνοντε πίσω, μπαίνει στή σάλα, ὅπον ἐτοιμάζοντε τὰ πακέτια, καὶ κάποιος τοῦ λέει πὸς καὶ γὰρ τὰ σπῆθῃμένα τὰ γράμματα, γὰρ τᾶλλά, πέρασε ἢ ὥρα, πὸς σφαιλῆ σὺν δέκα.

Ὁ δοῦλος ἐπιμένει καὶ τὸν σπῆθῃλέβει ἕνας ὁ

πάλληλος πᾶν τὸ θάλλῃ τὸ γράμμαί και πὼς μπορεί νὰ φύγῃ. Κ' εἶποι ἔκαμε ὁ Μανόλης. Μὰ ἐγὼ, μάτια μου, δὲν ἔχω τὴν παραμικρὴ ἐλπίδα ν' εἶμαι βέβαιη πὼς τὸ φτωχὸ μου τὸ γραμματάκι (γραμματάκι, δηλαδή, τὸ φέρει ὁ λόγος, γιατί θὰ διῆς πὼς εἶναι τόμος σωστός). πὼς τὸ φτωχὸ μου τὸ κακόμοιρο τὸ γραμματάκι, πὸν θὰ σοῦ ἔφερνε τὸν καημὸ μου ἄλλοτε, ἄλλῃ μου τὴν ἀγάπη. εἴπατε σὺ βουρᾶ μας και πὼς θὰ τὸ λάβῃς μονάχα μετὰ τὸ σημεῖρό μου, τοῦτο, μετὰ τὸ ἐρχόμενο ταχυδρομεῖο.

Πῶς, ἄχ! πὼς θὰ κάμῃς, λατρεμένε μου εἰς, δίχως εἰδησι καμιά, ἴσια μετὰ τὸν νόμῳ; Δὲ, θέλησα νὰ σοῦ τελεγραφήσω ἄμεσως, — δὲ μοῦ εἶναι και πολλὸ ἔγκολο — γιὰ νὰ μὴ σὲ ἀνησυχῶ ἀπὸ σήμερον. Μὰ τὴ μέρα τὴν ἴδια, πουργὸ ποιῶν, θὰ σοῦ βγάλω τελεγράμμα και πειθὴ δὲ θὰ μοῦ εἶναι βολετό νὰ σοῦ τὰ ξεδιμίσω. ἢ θάλλω μονάχα δὲ ἴσως : « Τ α χ ι δ ρ ο ι ε ἰ ο ῦ ἰ λ α ξ ε ς ». ἢ τὰ μὴν τὴν και στοχαστῆς ὁ Θεὸς ξαίρει τί γιὰ τὴν ὑγεία μου ἢ γιὰ τίποτις ἄλλο και χάσις τὸ νοῦ σου.

Ἴδῃ δὲν ἔχεις καλέ μου, πόσο και πόσο βασανίζομαι τώρα ν' ὄλη τὴν ἐπόθεσι ἀμὴν. Ἄλλα νὰ σὺλογοιστῶ δὲν ἔχω ἀπὸ τὰ δικὰ μας. Ἄδύνατο νὰ ξαπολοιδώσω. Ἦ κοῦραση πάρα πολλή. Σὲ φιλω ν' ὄλη μου τὴν φρενὴ και μετὰ τὴ ζωὴ μου ὄλητε. Σ' ἀγαπῶ.

(Ακολουθεῖ)

ΤΑΠΕΙΝΑ

Σπίνδω και προσκενῶ
τὸ κάθε ταπεινὸ,
και τὸ σκουληκι και τὸ φτωχὸ τὸ λουλουδάκι.
Στέκει και ἀγροικῶ,
τὴν ἴσως, τὸ μαγικὸ,
θλιμμένο τραγοδάκι.

Κι ἂν εἶναι τὸ σπιτάκι μου κλειστό,
ἀπολογοποιημένος μέσα σὸ
μικρὸ μου περβολάκι,
ἀκούω μὴ προσευχὴ,
πὸν ἀγνὴ φρενὴ.
τονίζει σὺ κλαυθία — κάποιον πουλάκι.
Και πάω και κάθουμαι νὰ πιῶ
μετὰ τοὺς λεβέντες μου τὸ πιὸ
γλυκὸ κρασάκι,
πέρα, σὸ ταπεινὸ,
τὸ σκοτεινὸ,
στὴν ἄκρια τοῦ χωριοῦ, πλακωμάκι.

Τὰ πορευμένα χεῖλια θὰ μοῦ εἰποῦν
ποιοὶ ξαίρουν νάγαπῶν,
και νὰ παθαίνουν
και σὺ θολὰ τὰ μάτια θὲ νὰ ἰδῶ
πόσοις ἀγνὲς φρενὲς σὸν κόσμο ἐδῶ
σὸν παραλατρεμένες ἀπομένουν....

ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ν. ΓΚΑΡΙΝ—ΜΙΧΑΗΛΟΒΣΚΗ

Ο ΚΑΛΙΤΕΧΝΗΣ

.....Και δὲ θὰ παραχωρῶσε
ὁ ἄνθρωπος τὴ θέσι του σὺς ἀγγέλους,
και μετὰ, σὸ θάνατο δὲ θὰ λύγισε,
ἢ δὲν εἶχε ἀδύνατη θέλησι.

Κάτω ἀπὸ τὸ θόλο ἰριδοχρώματων οὐρανοῦ, πολὺ σιμά σὴν θαυνοβάλας θάλασσα, ζῶσε ἕνας μεγάλος καλλιτέχνης.

Οἱ ἄνθρωποι τὸν εἶχανε γιὰ μεγαλοφυῆ.

Τόσο τιποτένιο ἕμεις εἶτανε κείνο, πὸν ἔβγαυε ἀπὸ τὰ χεῖρια του, μπροστὴ σὲ κείνο πὸν ποθοῦσε νὰ κάμει!

Ποδοῦσε!... Ποδοῦσε σὲ ἐξαισία πλαστικὴ εἰκόνα νὰ κλείσει ὄλη τὴν ἀγνότητα τοῦ οὐρανοῦ, ὄλη τὴν ὁμορφιὰ τῆς γῆς.

Κι ὁ τεχνίτης ἀναζητοῦσε ἐπίμονα τὴν ἐξαισία μορφῆ τῆς ψυχῆς του. Τὴ ζητοῦσε σὴν τρυφεροὴν ἀνάσι τῆς ἀνοιξις, διὰν οἱ πασκαλιὲς ν' οἱ ἀμυθαλιὲς τὸν ἔρραϊναν μετὰ τὸ λούλουδά του. σὺς σκοτεινὲς νύχτες θερμοῦ καλοκαιριοῦ, διὰν τόσο παθητικὰ χινοῦσε ἢ θάλασσα πάνω σὸ ἀκρογιάλι τοῦ περβολιοῦ του σὸ ἀσάλευτο χυνοῦ, διὰν ὄλακερο μετὰ τὴ χροσοφένια του σὸλι και τὰ ὄνειροπολήματά του γιὰ τὸ καλοκαίρι ἔγερνε ἀπάνω του και τρυφερὰ ψιδύριζε κομμάτισέ μεν τὸ χεῖμῶνα, διὰν φροσῶσε ὁ παγερός ἄνεμος ν' ἢ ὄροχὴ ἔδεργε τὰ παρὰθῦρα και μετὰ σὸ τζάκι πορφυρίζε ἢ φωτιὰ. Σὺς θαμπεδὲς ὄπαισιες ἔδλετε τὴ μορφὴ τῆς καλλιτέχνης και ἔαφνον ἔανοῖξε μὴ φορὰ ὄλη τὴν πολυαναρωμένη μορφὴ τῆς. Τὰ αἰῶνια χρώματα τῆς ὄροχης χυνοῦταν τὸ εἶνα σὸ ἄλλο, ὁ ἥλιος χροῶσε και τὸν οὐρανό και τὴ θάλασσα, κι διὰν ἀγγεξε τὰ νερά τῆς και τρυωθήκανε μετὰ οὐρανοῦ και θάλασσα, τότε σὲ ἄδουσο φῶτων ἀντικρῶσε ὁ τεχνίτης, ἐκεῖ σὸ παραθύρι, ἀπὸ γαλαζόπετρα και φλόγα σὸ ἀγνωστο πέραν, τὴν ὑπέροχη σὸν ὄνειρο, σὸ ρεμβασμὸς, τὴν ἐξαισία μορφὴ τῆς ψυχῆς του.

Αὐτὸ εἶτανε μόνο γιὰ μὴ σιγμὴ, μὴ ἐξαιστικὴ σιγμὴ ὑπερέντασις, πὸν ὁ ἄνθρωπος πολλὲς φορὲς ἔπερνε τὸν ἴδιο τὸν ἐναντί του, τὴ δύναμὴ του. Μετὰ τὴ δύναμη καθάριας ἐρωτευμένης ψυχῆς ὁ τεχνίτης μπόρεσε νὰ κρατῆσει σὴν φαντασία του τὴν εἰκόνα ἐκείνη και νὰ τὴ ζωντανέψει σὸ μάραρο.

Πολὺ σιμά σὴν γαλάζια θάλασσα, ἀντάμα σὸν τόπο ἐκεῖνο, ὄπου σὸν οὐρανό εἶτανε μαζευμένοι σὸ σὲ σὺμβόλιο οἱ Θεοί, ὄρακωσε ὁ μεγάλος τεχνίτης τὴ μορφὴ τῆς, σὲ ζωντανὸ, μαγευτικὸ ὄμμα.

Μὲ κατάπληξι οἱ Θεοὶ κοιτάζανε ν' ἔλεγον.

— Αὐτὸς ἐκεῖ δημιουργῆσε κατὶ ὄμμα μεγαλιότερο ἀπὸ κείνο, πὸν δημιουργῆσαμε μεῖς.

Και οἱ Θεοὶ τοῦ εἶπαν:

— Ναι, εἶσαι μεγάλος τεχνίτης, ἴσως μετὰ μᾶς. Ζήτησε λοιπὸν ἀπὸ μᾶς δὲ, θέλεις.

— Χαρίστε τῆς ζωῆς. Δὲν τὸ ζητῶ γιὰ τὸν ἐναντί μου, μὰ γιὰ νὰ μπορέσει νὰ ξεκληρῶσει τὸν προσωρισμὸ τῆς σὴ γῆς.

— Ναι, λοιπὸν, ἂς γίνει, — εἶπαν οἱ Θεοί.

Και τὸ ὄμμα ἀνέστη.

Μὲ τὴ σιγμὴ αὐτὴ, τί εἶτανε πὸν ἕμεις ὁ τεχνίτης, διὰν ἐκείνη γυμνὴ, — ὄλα τὰ θέληματα τῆς γῆς,

ὅλη ἡ ἀγνόη τοῦρανοῦ — κατέβηκε σιμά του! "Ἐ-
κεῖνος τὸ νοῦ του ἀπὸ τὸ γήινο ἔγραψε πὸν ἔλομενός
ἔγραψε σὴν καρδιά του . . .

Στὸν κερανὸ τῶν παθῶν, ποὺ τὸν συνεπῆρε, ἔ-
κεῖνος, γεμίζοντάς τη με τὴ γλόβα τῶν ἀμαρτωλῶν
του φιλημάτων, ἀπληστα κρούγαζε στοὺς Θεούς:

— Εἶναι δική μου! Μόνο δική μου. . . .

Ἀγαναχτισμένοι τώρα οἱ Θεοὶ, ἀμέσως ἐκεῖ ἀπαγ-
γέλανε τὴ σκληρὴ τους καταδίκη. Ὁ καλλιτέχνης
ἀγκάλιαζε πάλι μόνο τὸ ἄξιοτο μάγμαρο. "ὦ, πόσο με-
γάλη εἶταν ἡ ἀπελπισία του, δταν συνήρθε!

Πόσο παρακαλοῦσε τοὺς Θεοὺς νὰ τὸν οὐχωρέ-
σουν.

— Ξανάτισέ την. . . .

Μὰ κεῖνος δὲν μπορούσε πιά!

Ἔιχε ξεχάσει τὴ μαγικὴ μορφὴ τῆς ψυχῆς του. . .

Μὲ ἐπερὲνταση ὅλης τῆς δυνάμεις του, χωρὶς ν' ἀ-
γίσει τὴ ομιλίαν ἀπὸ τὰ χέρια του, δούλενε ὀλοένα, ἴ-
σαμε πὸν οἱ Θεοὶ τοῦ εἶπαν:

— "Ὅλα τελειώσανε, ἢντινέ ἡ λιγύκαιρη στιγμὴ
τῆς ζωῆς σου πέρασε κ' οἱ πύλες τῆς αἰωνιότητις
εἶναι διάπλατες μπροστά σου.

"Ἔτοι οἱ ἄνθρωποι θορήκανε τὸ νεκρὸ καλλιτέχνη
στὸν κῆπο του, με τὴ ομιλίαν στὰ χέρια.

Ἔττανε καθισμένος μπροστὰ στὴ δουλειά του, καὶ
ὁ ἴδιος φάνταζε σὰν τὸ καλύτερο ἀπ' ὅλα τὰ ἀγάλματα
πὸν ἔπλασε, με κείνη τὴν ἐκφρασὴ του τῆς ἑπερ-
σμιᾶς θλίψεως, ἀπελπισίας καὶ δυστυχίας. . . .

Κ' οἱ φίλοι του, ἀφοῦ χαρᾶζανε τὸ μάγμαρο τὰ
χαρμηλοιστικά του, δπως θρέθηκε κείνη τὴ στιγμὴ,
διατηροῦσαν τὴ μορφὴ τοῦ μεγάλου καλλιτέχνη.

"Ἔτοι μένει καὶ τώρα καθισμένος στὸν κῆπο του.
πολὺ σιμά στὴ γαλάζια θάλασσα, καὶ οὐ νὰ λείει ἀκό-
μα ἀπελπισμένα.

— "Ἀχ, ἐγὼ θὰ μπορούσα, θὰ μπορούσα. . .

Καὶ ἀπὸ κάτω εἶναι χαραγμένη ἡ ἀκόλουθη ἐπιγρα-
φή: . . . Καὶ δὲ θὰ παραχωροῦσε τὴ θέση του

ὁ ἄνθρωπος στοὺς ἀγγέλους,

καὶ μπρὸς σὸ θάνατο δὲ θάγειρε,

ἃ δὲν εἶχε ἀδύνατη θέληση.

(Ἀπὸ τὸ Ρούσσικο)

ΝΙΚΟΣ ΒΕΡΓΩΤΗΣ

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Γέρον ἀπαλὰ τὸ μέτωπο, γλυκεῖά, σὶ ὠραῖο σου χέρι
τὴ θλίψη μου στὰ μάτια σου δὲς μου νὰ καθρεφτίσω,
με τῶν ἀπόψε ἢ θύμηση, ζητώντας νὰ με φέρει
στὶς θάλασσες πὸν πιά ποτὲ δὲ θὰ ξαναγοῖσω.

Στὶς θάλασσες πὸν ἐπόθησα σιμά νὰ ζήσω αἰώνια,
μακριὰ ἀπὸ πόνους κὶ ὄνειρα, σ' ἀπερᾶντη γαλήνη,
σὰ μωραμένα νὰ κωλᾶνε κύματα τὰ χρόνια,
καὶ σὰ οικία, σὰν ὄνειρο, ἀπαλὰ ἢ ζωὴ νὰ σβήνει.

Γλυκὰ τραγοῦδια νὰ σκορπᾶω σ' ἀπογοιλιές, σμυγ-
(μένα,

με τῆς γαλήνης τὸ ρυθμὸ, τῆς τρικνημῆς τὸν κρότο :
δακοῦλες, αἴρες νυχτερονές, παλιοὶ σκοποὶ, γιὰ μένα
τὸ πιὸ γλυκὸ προανᾶκροσμα, τὸ πιὸ ἐναρμόνιο μῦθο.

.. Στρέφεμαλὴ, τὰ μάτια σου σὲ μένα καὶ ποῖς ζαίρει
ἂν μιὰ γαλάζια θάλασσα σ' αὐτὰ δὲν ἀντικρούσω,
καὶ γέροντας τὸ μέτωπο ἀπαλὰ σὶ ὠραῖο σου χέρι,
τὴ νοσταλγία πὸν φούντωσε, γλυκὰ μὴ νάνουρῶσω. . .

98ης 1920.

ΦΘΙΒΟΣ ΛΑΡΑΣ

ΑΧ, ΜΗ ΦΕΥΓΕΙΣ!

(Χαρομένο εἰς μιὰ ψυχούλα)

Μέου σὴν καρδιά μου
τῶση ταραχή,
Τρέμω μὴ σὲ χάσω,
γλυκαπαποχή.

Τρέμω μὴ σὲ χάσω,
ἀδεργὴ ψυχούλα,
"Ἀχ, μὴ φεύγεις, στάσου,
μείνε μιὰ σιγμούλα!

"Ἀχ, μὴ φεύγεις, στάσου,
πάρε με μαζί σου,
Δὲν μπορῶ νὰ ζήσω
χωρὶ ἀπ' τὴ ζωὴ σου.

Πάρε με μαζί σου
σὶ ἄχαρη τὰ ξένα,
Κ' ἔχω μέτρια δῶρα
ζηλευτὰ γιὰ σένα.

"Ἔχω χιλί' ἀγάπης
χάδια σὴν φωνή μου,
Μύρια χαμογέλια,
χάρες σὴν μορφὴ μου.

"Ἔχω σὴν καρδιά μου
τουρφετὰ λογάκια,
Καὶ στὰ χεῖλή μου ἔχω
ἄπειρα γι' ἰτάκιο.

Κρούω μὲς στὰ στήθη
δὲς τις χαρές.
"Ὅλες τις ἀγάπες
καὶ παρηγοριές,

Κ' ἔχω νὰ σοῦ γέρω,
δύναμη κοινὴ ἢ,
Κάθε ἐδνυχία
ποῦχεις ὀρεχτεῖ.

"Ἀχ, μὴ φεύγεις, στάσου,
πάρε με καὶ μένα,
ἀδεργὴ ψυχούλα,
σὶ ἄχαρη τὰ ξένα!

Γιάννενα, 29.1.21.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΟΣ

ΜΙΣΟΣ

Θᾶναι μιὰ νύχτι οσοιωνὴ καὶ ἴθι θογγουῖν οἱ ἀνέμοι.
Καὶ θὰ κλοσὸν τὰ σέννεγα σὸν μαῦρον οὐρανό.
Σὰν κάποια μαῦρα τέρατα, πὸν νιῶθον γυλασιό.
Ποῦ θᾶρθω νᾶταμῶσομε. Καὶ σὰν τὸ γὼς ποὶ τρέ-
(μει.

"Ἔτοι καὶ σὸν θὰ σπαυταρᾶς κ' ἔτοι θὲ νὰ γοθάσαι!
"ὦ, πῶς τὸ θέλω νὰ σὲ δῶ νᾶσαι δειλὴ καὶ νὰ μιλᾶς
Γιὰ κάποια μαῦρα ξωτικά, κὶ ὄχι δπως τώρα νὰ γε-
(λῆς. . .

"ὦ, πῶς τὸ θέλω νὰ γελῶ καὶ σὸν θλιμμένη νᾶσαι!

ΜΑΚΕΔΟ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

Ίδρυτής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
Έκδοτης και Διαχειριστής: ΚΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ταχυτικοί συντάκτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

Κ. ΓΑΝΙΑΡΗΝ & ΣΙΑν Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: ΓΙΑ τὴν Ἑλλάδα

δρ.	25	τὸ χρόνον.
»	13	τὸ ἑξάμηνον.
»	7	τὸ τρίμηνον.
£	1	τὸ χρόνον.
£	0,10	τὸ ἑξάμηνον.
£	5	τὸ χρόνον.
\$	3	τὸ ἑξάμηνον.

ΓΙΑ τὴν Ἀγγλίαν καὶ Αἴγυπτον

ΓΙΑ τὴν Ἀμερικὴν

Καὶ γιὰ τὰ ἄλλα μέρη ἀνάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΟΙΟΙ οἱ θρονόλαδες τῆς πατριδομαγειρικής καὶ τῆς πατριδομπορίας. Καζάκης, Ζησίον, Ἡλιθιόπουλος, Κολοκινόπουλος κλπ. κλπ. ἐπιστρατευθήκανε γιὰ νὰ ἐξεμνήσουν τὶς παλιὰς καὶ τὶς καινούργιες δόξες. Τὰ λόγια εἶναι γιγνῶν καὶ ἀκίβητα. Σαλιωρίζοντας πατριωτικὰς παρὰλας, δὲν ἔχεις νὰ φερῆθῃς τίποτα. Οὔτε κανόνια, οὔτε ξηρολόγες, οὔτε Κεφαλικούς αὐθιγιδισμούς, οὔτε χιόνια τοῦ Ἐσκη Σελίου. Βρίσκουσι πάντα κάποιον ἀποαιολωθρομισμένο καὶ καλοῦσαιμένο ἀυτοῖ. Ἀλλάζεις δημοῦ ἄμα σου φορέσουνε τὸ χακί. Ἡ γλώσσα σου κλονίζεται ἴσως. ἀνάλογα μὲ τὴν περίστασιν καὶ ἡ χρῆσι σου οργουλάσσουσι οὐμῶνα μὲ τὸν κίνυνο ποῦ θὰ σὲ ἠποχρεώσουνε σήμερον ἀθροὶ νάντικρύσεις. Γιὰ τοῦτο θὰ προτείνουμε, ὅλοι αὐτοὶ οἱ κύριοι ποῦ ἀκολοιθεῖν πιστὰ τὸ δόγμα τοῦ «Σκοτωθῆτε γιὰ νὰ δοξασιόνητε ἢ», νὰ ἐπιστρατευτοῦνε ἀμέσως, μόλις ξεφορτισθῶν τὴν προῖκην τοὺς πατριωτικὴν ἀνοησίαν, μὲ τὸ σῆμα ἢ μὲ τὴν πένην, μὲ σίγγους ἢ μὲ πρόβα, καὶ νὰ στέλλονται εἰς τὸ Μέτωπον. Ὑπάρχουν ἐκεῖ, σὶ ἀπεδία τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξας, ἠπηρεσίες ποῦ μποροῦν ἀξιόλογα νὰ κάμουν οἱ ἀρηγισμένοι παῖδες καὶ παλιμπαιδες τοῦ «καὶ ἀποκοπή» πατριωτισμοῦ. Ὁ κ. Καζάκης λ. γ. δὲ θὰ μποροῦσε νὰ μεταφέρει προσωμαχικὰ στὴν πρώτη γραμμῇ, καὶ ὁ κ. Ζησίον δὲ θὰ μποροῦσε νάντικρασιτῆρει ἕναν ἀλκίμο τραυματιοφορεῦ; Ἀνάλογες ἠπηρεσίες θὰ μποροῦσανε νὰ προσέχων καὶ οἱ νεαροὶ πατριδομαγειροὶ κ. κ. Ἡλιθιόπουλος καὶ Καλογερόπουλος, καὶ κάθε ἄλλος συνουήλικός τους πατριωτικὸς ὄφθηρος καὶ ἀνδρογάρφος.

ΓΙΟΡΤΑΣΤΗΚΑΝΕ καὶ τὰ ἑκατόχρονα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης. Μὲ γειά μας καὶ χαρά μας καὶ αὐτά. Τώρα, ἀφοῦ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ δώσομε καὶ μεῖς μιὰ ἐδική, τὴ δίνουμε μὲ δλη τὴν καρδιά μας. Ἐδύχμαστε λοιπὸν μέσα εἰς τὰ κοινοτῆρὰ ἑκατὸ χρόνια νάχει γεννηθῆ ὁ νέος Ἑρακλῆς ἢ ὁ νέος Διγενῆς Ἀκρίτας, ποῦ θὰ πιάσει μὲ τὰ σι-

βαρά του τὰ χέρια τοῦτο τὸν «περιοδοῖον» λαὸν, νὰ τινάζει γερά καὶ νὰ τὸν ξεπνήσει, θγάζοντας τὸν ἔτσι ἀπὸ τὸ μεθῆοι τῆς ἀκοσίας καὶ τῆς μικροσυμφοροτολογίας, ποῦ τὸν καταιδυαστεύουν τόσου χρόνια τώρα καὶ δὲν τὸν ἀγίγουν νάνοῖζει τὰ μίμια του καὶ νὰ δεῖ τὰ ληθινὰ του τὰ χάλια.

ΝΑ γινόντανε, λέει, καὶ ἕνα θάμα μέσα εἰς τὰ κοινοτῆρὰ ἑκατὸ χρόνια. Νάλλαξε εἶσι ὁ ὄργανισμός τοῦ Ρωμοῦ, ὥστε νῦν τοῦγευγε ὀλωπιδόλιον τὸ στομάχι. Νὰ λειτουργοῦσε δηλ. καὶ ὁ ὄργανισμός τοῦ Ρωμοῦ δέγως στομάχι! Ὡ, τότε ποῦ θὰ λεντερονότανε ὁ ὄργανισμός του ἀπὸ τὸ τραυματικὸ αὐτὸ ὄργανο, ποῦ γεμίζει σήμερον καὶ τὰ στήθια του καὶ τὸ κενάρι του, πόσο ποῦ ἀπῆθρωπινὰ θὰ αἰστανότανε καὶ πόσο ποῦ καλοσυνεῖδητα θάκοιτε τὸ κάθε τί! Γιατί, ἀνεμφοισθήτηα, ὁ Ρωμοῦς καὶ ἔδωκενος εἶναι, καὶ κεντραπέρατος μάλιστα, καὶ αἰσθηματίας, μὲ — παράθεμά το γιὰ στομάχι! — ὅλα τὰ θιέπει καὶ ὅλα τὰ κρῖνει ἀνάλογα μὲ τὴν καλοπέρασί του.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ο ΣΚΙΑΣ ΣΤΟ ΚΑΛΑΘΙ

Ὁ Σκιάς μᾶς σκιάζει,
γειγᾶδες θγάζει,
μοῦμ! μᾶς τρομάζει...
Σύννεγο μοιάζει
μύθορ, χαλάζει,
τὸν ἥλιο ἰοκιάζει
φνηγομαράζει.

Ὁ Σκιάς μᾶς σκιάζει,
καὶ ἂ μούχλι σιάζει —
σοφίες θγάζει,
λεῖνὰ ζυγιάζει,
τὴ γλώσσα σιάζει
τὴ ζῆση ἀλλάζει
τὸν ἀέρα φράζει,
παρολογιάζει...

Τοὺς νέους κρᾶζει.
Μὰ ποῦς πηλοιάζει;
Βρίζει, φωνάζει,
λοξὴ κοιτάζει,
γνοσᾶ, φροναμάζει,
λοσοῦ, μανιάζει,
σκιάζει, πλυνιάζει,
τὰ γένια ἀδράζει,
τὶς τρίχες θγάζει,
καὶ ἀνυστενάζει...

«Μὲ μένω», κρᾶζει,
«κάνουνε χάξι.
Νουμάς σαρκιάζει...
Νέμεση μοιάζει,
ποῦ δομᾶ, μὲ ἀνπάζει,
μὲ ξετινάζει,
μὲ τσουβαλιάζει,
καὶ εἰς τὸ καλάθι
ποῦ ἀχρηστα θάζει,
μὲ ὅλα τὰ λάθη
μον, μὲ ξεαδειάζει,
ὡς μὸς ταυριάζει».

ΓΕΣΟΥΪΤΕΣ & ΚΑΠΟΥΤΣΙΝΟΙ

Χιποῦσε μεσάνυχτα τὸ μεγάλο ρολοὶ τῆς ἐκκλησίας τῆ στιγμῆ πὸν ὁ μπάριμπα - Δινάρδος ἀπὸ τὸν Κάμπο, μετ' ἡ μωρῆ του τὴν ξεθωριασμένην σέλα, καταβυθίζε ἕνα μεγάλο κομματι χιλβά, λέγοντας τοὺς ἄλλους δὴδ συντρόφους του, τὸν μπάριμπα-Στεφανῆ, τὸν πρόεδρο τῆς κοινότητος τοῦ Γαλλισῶ, καὶ τὸ μαστῶ Ἀντώνη :

— Ἀμ' κάθε τέτοιον βραδιὰ περιμένει τὸ στομάχι μου νὰ χορτάσει χιλβά.

Τὰ τρία γεροντάκια, καθισμένα σὶν γονατιστοῖς, πὸν εἶταν μπροστὰ σὶν προσωρινὸν παρακλήσι, πὸν χρησιμοποιεῖνε γιὰ τόφος τοῦ Ναζωραίου. ἡ ὕλας, κρατώντας εἶσι τὸ παλιὸ βιβλίον τοῦ τόπον, πὸν κρατοῦσε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Ἑνεϊῶν, τὸ σῆμα τοῦ Θεάνδρου, πὸν ἀπὸ τὸ πρῶτὸ ὁ Μονσεινός μετ' ὄλους τοὺς παπάδες τῆς γραγκόζωρας, μανροφορεμένους, εἶχαν μεταφέρῃ ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα.

Γέρω - τριγύρω σὶν ἀσημένιον τόφο, χωματιστὰ κατηλίμ, ἀναμμένα κερὰ καὶ λογῆς λογῆς λουλουδία τῆς ἐποχῆς, ἔδιδαν νὰ καταλάβει κανεὶς μ' εὐκολία πόση σπουδαίωτα εἶχε τὸ περιεχόμενον τοῦ ἀσημένιου κοντιῶ, μὲ πῶν πολὺν βοήθειαν ὁ αὐτὸ ἢ εὐλάβει πὸν δείχνανε οἱ τρεῖς ἡέλακες τοῦ Χριστοῦ.

Ἦσαν ἀπόλυτῃ βασιλεύουσι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ μὲν πῶν καὶ πὸν ἀκουγότανε τὸ τοιούρισμα τῶν κατηλιῶν πὸν θροισκόντουσαν σὶς τελευταῖες τους ἀναλαμπές, καὶ κάθε τέταρτο τῆς ὥρας ὁ ἦχος τοῦ παιπάλιου ρολοιοῦ, πὸν ἔβγαινε μετ' ἰσχυρὰν δυσκολίαν, σὶν ἀνάσσει ἄρρωστον, ἀπὸ τὸ σαρκωτισμένον κοντι, καὶ σκορπιζότανε σὶς σὶν τῆς ἐκκλησιῶς, μεγαλώνοντας τὴν νοσητικὴν ἀσθένειαν, καὶ ξυπνώνοντας τὰ μισοκοιμισμένα γεροντάκια.

— Πᾶνε σαράντα χρόνια τώρα, λέει ὁ μπάριμπα-Στεφανῆς, πὸν ποτὲ δὲν ἔλειψα σὶν τέτοια βραδιὰ ἀπὸ δῶ.

— Τοῦ μῆς ἐγὼ δὲν ἔκανα τὸ ἴδιον ; πρόγινε νὰ πατήσῃ ὁ μαστῶ Ἀντώνης ὁ πολυλογᾶς, καθὼς τὸν λέγανε οἱ ἀπαρωσιανοί, ἐνῶ ὁ μπάριμπα-Δινάρδος ξακολούθαγε νὰ κατεβάξῃ δὴδ κερὰς μπουκιές χιλβά. Μὰ μήπως καὶ γι' αὐτὸ δὲ ἔρχεται νὰ ξενυχτήσει ;

— Τὸ ἴντι νὰ σοῦ πῶν, κομπάρε μου, λέει ὁ μαστῶ Ἀντώνης, ἂν λείψω τέτοιον βραδιὸν ἀπὸ δῶ, θαρροῦν γὼ πὸς ὅλη μου ἡ φανελλία θὰ πάει κακῶς ψυχρὰ τὴν χροιά τῆς, τὸ ἔσπερα δὲ νὰ ξενυχτῶ κανεὶς μὴ γορὰ τὸ χρόνο γιὰ τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ μας, δὲν εἶναι τοῦ ἴσου ;

— Τοῦ ἴσου σὶν κάτω - κάτω, μαστῶ Ἀντώνη, θὰ τῶς τοὺς τὸ καλὸ σὶν ἄλλη τὴν ζωὴ, μῆς δὲν ἴσπε τὸ ὁ παπᾶς δὲν προγίτες σὶς ἀσθενεῖς ;

— Μὰ ἴντι λές, μπάριμπα Στεφανῆ, νὰ δῶς τὸ ἄλλη ζωὴ ; παραδεισὸς τοῦ κόλαση ; τὸ ἴντι μῶς τὸ λένε ἄλλο ;

— Καθαρήσιο ;

— Ἄ ! γειά σου . . .

— Ἀμ' ξαίρω τὸ ἐγὼ ; καλὰ νὰ μὴν δῶς σου, μ' ἂν δῶς σου ;

— Ἀλλήμονὸν μας, πρότερος ὁ μπάριμπα - Δινάρδος μπουκαμένος.

Καὶ τὰ τρία γεροντάκια πέσανε οὐ ἀκίνητα, πὸν θὰ

ξακολούθαγε πολὺ, ἂν ὁ μαστῶ Ἀντώνης, ὁ πολυλογᾶς, δὲν ἄρχιζε νὰ ρακοντάρει, σὶν κάθε χρόνο, τὴν ἴδιαν ἱστορίαν.

— Θᾶμουνε, σύντροφοι, δεκαετὴν ἔχουσι, τότε πὸν λάβωσα τὸ μικρὸν ἀδελφὸν μου εἶτανε σὶν τοῦ ἡμεῶν, μεγάλη Πέμπτη.

— Τὸ Δουτίζη ;

— Ναι, ἔχουσι εἶχανε στήσει τὸν καθῆμι, σὶν κάθε χρονί τὴν μεγαλοδοξίαν, τοῦ σὶν τέτοιον μέρι μαστῶ ἔχουσι ὄλοι δσοὶ εἶχανε μετ' ὄλους καπουτινοῦς, κάτω ἀπ' τὸ μοναστήρι τὸ Ἁγία - Γεωργίου δᾶμας ἀπὸ πᾶνω - κάτω καμὴν πενηνταριά, ὁ καθῆμι μετ' ἡ τροκάνα του, τὸ οἱ πῶν μεγάλοι βαστοῦσαμε τὸ ἀπὸ ἕνα βουδόνετρο σὶν δεξί μας τὸ χέρι. Μετ' ἡ μῆς ὄλοι ἀρχινοῦμε νὰ γυροῦμε τὶς τροκάνας, πὸν κάναμε ἕνα διαλομένο σταβατοῦρι . . .

— Σὲ καλὸ σου, μαστῶ Ἀντώνη, σὶν ἐκκλησιῶν θροισσοῦ, τοῦ ἴσου διωλεμένο ;

— Ἄς μετ' ἡ σκαρπῆ ὁ Χριστός, ἔτσι πὸν λέτε, σὶν ἀρχινοῦμε τὶς ἡμέρας, ἔχουσι ἀπὸ τὸ παρᾶνθορον τοῦ μοναστηριοῦ ὁ πάτερ Ἰγνάτιος τὸ ἄρχιζε νὰ μαστῶ σιμβουλεύει. Παιδιὰ καθῆμι ἡμεῶν, δὲν ἡμεῶν. Μὰ πῶν ἀπὸ μᾶς τὸν ἄκουγε ; Βγάλαμε τὰ λαγῆγια μας σὶς ἡμέρας, γυροῦσαμε τὶς τροκάνας, πετοῦσαμε τοὺς βουδόνετρον σὶν ἡμέρας, τοῦ ἴσου τροβατοῦσαμε κατὰ τὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας.

« Ἰσοῦμε, ἴσοῦμε τὴν Παναγίαν πατήσαμε ».

Σὺ μᾶς ἀκούσανε, πὸν λέτε, οἱ ἄλλοι, οἱ Γεσούτες πᾶ νὰ πεῖ, πῶν τοῦ ἴσου τοῦ ἴσου μᾶς εἶχανε ὄξω ἀπ' τὸ μοναστήρι τους, πῶν κατὰ κάτω τὰ σκαλιὰ τὸ ἄρχιζαν νὰ φωνάζουν :

« Ἰσοῦμε, ἴσοῦμε τὸν Ἁ - Γεωργίου πατήσαμε ».

Νταμᾶθῆκαμε μπροστὰ σὶν μακαλίκο τοῦ Σπύρου τοῦ Αδιδάρι ἡμεῖς, οἱ πῶν μεγάλοι, παίναμε μπροστὰ τὸ ἀρχινοῦμε νὰ χιποῦμε ἀλλήματα τοὺς Γεσούτες, μὰ τοῦ ἴσου εἶτανε πῶν τοῦ ἴσου, τὸ ὄλο μᾶς κατεβάσαν. « Ἰσοῦ παιδιὰ », φωνάζαμε ἡμεῖς. « Βαράτε τους », φωνάζανε ἡμεῖς, τὸ ὄλο μᾶς κατεβάσαν. Μᾶς ἔπιασε μὴν ἴσοῦ, ὄσο μᾶς ρικοῦσαν, τὸ ἀρχινοῦμε νὰ βαροῦμε πῶν δυνατὰ τὸ ἀλλήματα.

« Ὁ, ἡ τρεῖς μου ! » φώναξε κάποιος ἀπ' τοὺς Γεσούτες.

Γυροῦσα, πὸν λέτε, τοῦ ἴσου τὸν ἀδελφὸν μου τὸ μικρὸν νὰ κρατῆ τὴν τρεῖς μου τὴν ματωμένην τοῦ ἴσου νὰ φωνάζει :

« Ὁ Ἀντώνης μας, ὁ ἀδελφός μου, μετ' ἡ χιποῦσε, ἔτσι τοῦ ἴσου τὴν ἄνοιξε . . . »

Ἡ μᾶς μου, τρεῖς μου ; ἡ κακοσοῦρη, ἡ ἡμεῶν κατὰ τοῦ ἴσου, πῶν τὸ Δουτίζη μας μετ' ἡ ἡμεῶν, τοῦ ἴσου μετ' ἡ κατωῦντιαν τοῦ ἴσου παρᾶθῆκαμε νὰ μὴν πατήσω σὶν μου.

Ἐπειὸς οἱ Γεσούτες εἶχανε κατεβεῖ σὶν μοναστήρι, τὸ ὄλοι μᾶς τρεῖς μου :

« Ἰσοῦμε, ἴσοῦμε τὸν Ἁ - Γεωργίου πατήσαμε ».

Οἱ διτοῖς μας, οἱ Καπουτινοῖς πᾶ νὰ πεῖ, σκορπιῶσανε, ὄπως ἡ ἀναφορὰ σκορπῆ τὰ σκαλιὰ.

Τὸ βραδινὸν δὲν πῶν σὶν μου, φερόμουνε τὸν καθῆμι μου, τὸ ἡμεῶν ἔδρα γιὰ νὰ φυλάξω τὸ κομμὶ μου ἀπὸ τὸ ἡμεῶν, νὰ κάνω συντροφίαν τοῦ ἴσου Χριστοῦ.

Τοῦ ἴσου γιὰ νὰ ἡμεῶν καλὸν ἡμεῶν, οὐ μπάριμπα-Δινάρδος, πῶν προτῆρας ;

Μὰ ὁ μπάριμπα - Δινάρδος δὲν ἀπάνησε, γιὰ

ἀπὸ τὰ μιὰ τοῦ ρακόντου εἶχε κοιμηθεῖ· τὸ ἴδιο ἔκανε κι ὁ μπάρμπα Στεφανής.

Ὁ μαστὸρ Ἀντώνης ὁ πολυλογὰς δὲ θύμωσε γι' αὐτὸ, κ' ἔτσι δὲν τοῦχε συμβεῖ γιὰ πρώτη φορὰ, καὶ γι' αὐτὸ ἀρκέστηκε νὰ πεῖ :

— Ἐγὼ τὰ ρακοντάριζα τοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ περάσει ἡ ὥρα του ὥσπου ν' ἀναστηθεῖ.

Κ' ἔγειρε, σὰν καὶ τοὺς δυὸ συντρόφους του στὴν ἄλλην ἄκρη τοῦ γονατιστηριοῦ.

Σύρα.

ΚΥΡΟΣ ΦΙΛΟΜΗΛΑΣ

ΠΑΛΑΜΑΣ

«...Ἡ Εὐτυχία νὰ σὰς δῶ μεγάλο, νὰ σὲς δῶ μ' ἓνα στεφάνι στὸ χέρι, πολὺ ψηλά, ἀπάνω στὸ κωδωνοστάσι μιᾶς ἐκκλησιᾶς,»

(Ἰλδα, Ἀρχιτέκτονας Σόλων—Ἰψεν)

Ἀπάνου στὸ κωδωνοστάσι,
Τὸ πάλλευκο ποὺ ἔχω χτισμένο,
Θὰ θάνω τῶρα τὸ στεφάνι
Τῆς δάφνης, χρυσοδουλεμένο.

Τὴν ἀργυρόχρη καμπάνα
Χαρτομένα θὲ νὰ χτυπήσω,
Καὶ μὲ τοὺς γιορτινοὺς μου πόθους
Τὴν ἐκκλησιὰ θὰ πλημμυρίσω.

Κ' ἔξω θὲ νάβρω, στὸ προαύλι,
Μ' ἄνθια τῆς πασκαλιάς κι ἀγρίλι,
Ἐσὲ προσιμένοντις, ὦ Τέχνη,
Συντροφεμένη ἀπ' τὸν Ἀπολίη.

Μὲς στὸ ναὸ φιλοτιμημένοι
Οἱ ὠραῖοι Ρυθμοὶ θὰ λειτουργήσουν,
Καλλιόμα τὰ Ἰδανικά τὸν
Μελωδικὰ θὰ σ' ἀνυμνήσουν.

Κ' οἱ σκέρες μου, τὰ καρδιοχιτίαι,
Χαρὲς, παιδοῦλες καὶ μεγάλες,
Ὅλες μαζί, σὰ μ' ἓνα σίδμα,
Θὰ δροσιοτοῦν ἀπ' ἄγιες στάλες.

Κ' ἔπειτα σὺ θὰ προχωρήσεις
Μπροστὰ σὲ μαμαρένια στήλη,
Καὶ θὰ χαράξεις τ' ὄνομά μου
Μὲ τῶν Αἰώνων τὸ κοντήλι.

Ἀπάνου στὸ κωδωνοστάσι,
Τὸ πριγγίλο, ποὺ ἔχω χτισμένο,
Ἐβανὰ τ' ἄχραντο στεφάνι
Τῆς δάφνης, χρυσοδουλεμένο.

Ἀλεξάνδρεια.

Κ. Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΔΗΣ

Η ΒΡΟΧΗ

Εἶναι νύχτα· βροχὴ
ἔξω πέφτει, χαλάει·
μιὰ χαμένη ἐποχὴ
μοῦ θυμίζει ὅσο σιάζει.

Μιὰ χαμένη ἐποχὴ.
ποὺ μᾶς ἔθρισκες μόνους.
κ' ἐτραγοῦδα ἡ βροχὴ
τοὺς σμιγμένους μας πόθους.

Τότε, ἐρχόσουν γλωμί
καὶ μὲ λόγια ποὺ σβήναι,
τὸ γυμνὸ σου κορμὶ
τὴ φιλιά μου τὸ νύναν !

Τώρα, πέφτει ἡ βροχὴ·
κάθε φῶς, πάλι, σβήνω
καὶ σθησιτὴ μιὰ ἐποχὴ
μόνος τῶρ' ἀναστήνω.

Κ' ἐνῶ πέφτει, πηδᾷ
μὲς στὸ δρόμο — φαντάσου,
μοῦ θυμίζει, κρυφά,
τὰ γοργὰ βήματά σου !

Τ. ΜΑΛΛΑΝΟΣ

Η ΚΟΙΝΗΓΝΩΜΗ

ΤΑ ΣΥΚΑ, ΣΥΚΑ

Φίλε Νουμά,

Προχτές τὸ πρωτὶ, στὴν ἐθνικὴ μας γιορτῆ, ὁ διοικητὴς μας μᾶς εἶπε δημορὰ κι ἀληθινὰ ἐμπνευσμένα λόγια γιὰ πατριδα καὶ γιὰ πόλεμο. Ἄν καὶ, ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία εἶμαι εἰρηνοφιλος, κ' ἔχω, σὰν φρεντοσοσιαλιστῆς, τὴν ἀδυναμία, νὰ θεωρῶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀθέρρατα μου, δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὸ κρύψω πὼς τὰ λόγια τοῦ διοικητῆ μας μὲ κατασπινθήσανε, γιὰτὶ βγήκανε μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴ του, γιὰτὶ τὰ πίστευε. Ὅχι κούφιες ρητορείες καὶ σπηθιομένες παπαρδέλες. Λόγια σωστά, σταράτα, ζουμερά.

Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, Νουμά μου, τὰ λόγια του τάβρισκα δικιολογημένα, τίμια. Σὰν τίμιος ἄντρας μίλησε. Σὰν ἄντρας ποὺ διάλεξε μόνος του τὸ ἐπάγγελμά του καὶ ἔχει ἐπίγνωση ποιά εἶναι ἡ ἀποστολὴ του. Σπούδασε, γιὰ νὰ πολεμήσει. Πῆρε γαλόνια καὶ μισθοὺς, γιὰ νὰ πολεμήσει. Πῆρε παράσημα, γιὰ νὰ πολεμήσει. Ἄν δὲν ἤθελε τὸν πόλεμο, ἂν στενοχωριότανε κι αὐτὸς σὰν καὶ μένα, ποὺ μὲ ἀναγκάσανε νὰ φορέσω τὸ χακὶ καὶ θὰ μὲ ἀναγκάσουν αἴθερο νὰ σκοτώσω, δὲ θὰ εἶτανε σὲ τάξη μὲ τὴ συνείδησή του κιλ. κιλ. κιλ.

Ὅπως ὁ διοικητὴς μας, εἶσι κι ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀξιοματικοὶ, ποὺ συνεπαίρονται ἀπὸ πολεμικὸ μένος, ξαφνιαζόνται ἂν τύχει κι ἀκούσουν κανένα χωριάτη ἢ κανέναν ἄνθρωπο τοῦ λαοῦ νὰ βαρυνκομᾶει γιὰτὶ πονὲ σηκώσανε ἀπὸ τὴ δουλιὰ του κι ἀπὸ τὶς οἰκογενειακὰς του φροντίδες καὶ τὸν στέβνονε νὰ πολεμήσει. Ἄν γινότανε ἓνα σὺνταγμα ἀπὸ

συνταγματάχοιδες ή μιὰ μεραρχία από καλύτερους αξιωματικούς, δλοι θά χειροκροτούσανε και θά λέγανε :

—Οί άνθρωποι πάνε να εξουσιήσουν το επάγγελμά τους!

Μα έγω ό γιωγός οικογενειάρχης ; Έγω ό θιο-

πλαισιότης ; Έγω ό ειρηνόφιλος, ό δειλόφρων άνθρωπος, που ούτε κόττα φοραξα ποτέ μου, πώς θές να ενθουσιαστώ με πολέμους και να ζητωκραυγάσω γιά...;

Κλάψε με. Νουμά μου, κλάψε με... .

Διάός σου ΠΑΛΙΣΤΟΜΑΡΟΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΓΙΑ ΤΑ ΝΘΘΑ

Στήν προχθεσινή συγκέντρωση του «Σύνδεσμου των Έλληνίδων υπέρ των δικαιωμάτων της Γυναίκος» ό κ. Γ. Μαριδάκης ασχολήθηκε με το θέμα του how άθρον του γενικού προγράμματος του Σ. Ε. Α. Γ., την αναζήτηση της πατρότητας και της εξ αιτίας της υποχρέωσης του πατέρα άπέναντι μητέρας και παιδιού.

Αέ γιατί όλοι να υπάγχει άνθρωπος διαποσόμενος, που να μη συλλογίστηκε, λίγο ή πολύ, τη θέση των νόθων παιδιών που μέσα στην κοινωνία, που πολιτισμένη θέλει να λέγεται, άποτελούν στίγμα ζωητών στον πολιτισμό της, με την ξεχωριστή καταδικασμένη κοινωνία, που σχηματίζοντε τα δυστυχισμένα αυτά πλάσματα.

Σήμερα, που κάθε τοίχος φυλακής ζητάμε να σωρισωτεί, που κάθε άλυσίδα πρόληψης γρεσούμε να σπάσει, με αλλιώτικο μάτι βλέπουμε τη θέση των ανθρώπων που ερωτεύονται χωρίς τη συγκατάθεση του γαμου νόμου, και με αλλιώτικο μάτι πρέπει να δούμε τα παιδιά που οι τέτοιοι ελεύθεροι γάμοι παρουσιάζουντε. Κι αν για πολλούς σημερινούς κοινωνικούς λόγους πρέπει να άνεχόμαστε άκόμα μερικά δευιά και να κρίνουμε ού σφάλμα την ελεύθερη ένωση δυό ανθρώπων που, ξαίροντας τη σκληρόδα των νόμων και τις σημερινές συνθήκες της ζωής, ενεργούν ενάντια τους, πώς γίνεται με την ίδια λογική να κρίνουμε το άνεύθυνο παιδί, που βρίσκεται άξια να μέσα στον κόσμο χωρίς γονείς, ντροπισμένο για τη γέννησή του, παρεμφερμένο από όλους ; Και τί πρέπει να περιμένομε από τον άνθρωπο που, άντις άγάπη, τον προσηοδέχεται στη ζωή ή εγκάταλειψη, ή άποστογή, ή καταδίκη της κοινωνίας ; Και πώς να μη λου άξει στην καρδιά του άδικα σιτημισμένον παιδιού κάθε κακή όσμή, πώς να μην ξεπνήσει ουγνά μέσα του μίσος που είναι έτοιμο να καλιώσει ολάκερη την ανθρωπότητα για να την κρίξει ; Πόσα άπ' αυτά τα νόθα παιδιά θά μας έδιναν καλούς πολίτες, ίσως κ' έξαιρετικά της κοινωνίας σπολιούμεν, αν ή ίδια ή κοινωνία τους φερνότανε όχι γα υπηρεσία, αλλά ού μάννα, δείχνοντας φιλοσοφία που θάν τα δεχότανε στη γέννησή τους, για να τους έτοιμάσει πη ζωή, τουλάχιστο άπαλλαγμένη από την άδικη ντροπή και την καταδίκη ;

Ο Σ.Ε.Α.Γ. νιώθοντας το άδικο αυτό που γίνεται και στην Ελλάδα, θέλησε να εοραστεί για νάν το διορθώσει. Πένοαι είχε ποικιλώσει συζήτηση από ειδικούς επιστήμονες για να φωτιστεί ό ίδιος στί τι θά έταν δυνατό να γίνει και στον τόπο μας, που

να μπορεί, με τις τωρινές κοινωνικές συνθήκες και άντίληψες, να πραγματοποιηθεί. Κ' έπειτα από τη συζήτηση, ό Σύνδεσμος, άποφασισαλλόνοντας τα συμπέρασματα, παρακάλεσε τον κ. Μαριδάκη να λάβει να επεξεργαστεί προσχέδιο νόμου που θά τον υποδειώσει ό Σύνδεσμος και θά τον υπέβαλε στη Βουλή και θά ζητούσε να ψηφιστεί. Από το προσχέδιο νόμου άνάπτυξε την περιμένη Δεύτερα ό κ. Μαριδάκης, μπροστά ο' ένα αυγρό και φωτισμένο άκροσπύριο.

Πριν το εκθέσει, άκαμε επισκόπηση των νομοθεσιών των διαφόρων Κράτων, άναφορικά με το θέμα του. Μάς είπε πως στον 18ο αιώνα έπιτεύχθηκε στη Γαλλία ή αναζήτηση της πατρότητας, όπότεν ύστερα από την άπόδειξη της, ή εγκάταλειμμένη άδικα μητέρα έχαιρε τα ίδια δικαιώματα γυναίκας που διαζεύχθηκε από ύπαιτιότητα του άντρος.

Στο 19ο όμως αιώνα ή αναζήτηση αυτή άπαγορεύθηκε οέ όλη την Ευρώπη για λόγους πολλούς, όπως το δυσκολοάπόδειχτο της πατρότητας, το κοινωνικό οκάνταλο ή ή ιδέα της έπιστήριξης που νόμιμο γάμου με το μέσο της τιμωρίας της γυναίκας που έλεύθερα παραδίνεται στον άντρα. Κατά της άπαγόρευσης κινήθηκε ό συντάχτης του Έλβετικού Κώδικα, Χομππερ, σιτηρίζοντας τη γνώμη του στην προέταση σύμβασης μεταξύ του άντρα και της γυναίκας.

Νεώτερες νομοθεσίες, όπως ή Νορβηγική, ή Γερμανική, ή Έλβετική, ή Γαλλική, έπιτέπου την αναζήτηση της πατρότητας, βοηθώντας τη μητέρα, προσιατεύοντας το νόθο παιδί πω, μετά την άπόδειξη, άποχτή το δικαίωμα της διατροφής του από το λιποτάχτη πατέρα, ή την εξίσωσή του με το νόμιμο παιδί, σύμφωνα με τις ειδικές κάθε φορά περιπτώσεις και την ειδική κάθε Κράτους νομοθεσία.

Μόνο στην Ελλάδα έμεινε πίσω το σημαντικό τοδο ζήτημα, και γι' αυτό ό κ. Μαριδάκης, εγκαινιάζοντας τη συζήτηση του θέματος, έκαμε την είσαγωγή του, προτεινοντας το προσχέδιο νόμου για την προσιασία της μητέρας και του νόθου παιδιού, στή άεθρα του όποιου, όπως συνοπτικά άναφέρω, άνυλόγως με τις περιστάσεις, σύμφωνα με τις όποιες γεννήθηκε το παιδί, άπαγωγή λόγου γάμου, ύπόσχεση γάμου, παροδική ή παραιτημένη σχέση των γονέων, και άλλα, δίνεται στη μητέρα δικαίωμα άπαγωγής κατά του πατέρα, άπαίτηση διατροφής της, άκόμα και άπαίτηση γρηματικής άποζημίωσης, ύποσχεση άναγνώρισης του παιδιού ως γνήσιου, διατροφή και εκπαίδευσή του, κληρονομικά δικαιώματα του παιδιού άπέναντι του πατέρα.

Μετά την άναγνώριση του παιδιού, ως γνήσιου, όπότεν άρχίζει ή ενάσκηση της πατρικής εξουσίας, μπορεί το δικαστήριο, αν ή εξουσία αυτή άποδειχνε-

ται βλαβερή γιὰ τὸ παιδί, γὰ τὴν ἀπορρίπτει. Βά-
ζοντάς το σὲ ἐπιτροπεία.

Τὴν πρότασιν τοῦ κ. Μαρ. ἀκολούθησε διαλογικῶς
συζήτηση μεταξύ ῥομιοῶδων, οἱ ὅποιοι κατέληξαν στὴ
γνώμη τῆς ἐνδεσφαιρῆς συζήτησης τοῦ προσχεδίου σὲ
συνεδρίασιν εἰδικὴν γιὰ τοῦτο.

Ἡ ἐπιτροπὴ ὅλων τοῦ ἀκροατήριου εἶταν πῶς ὁ
Σ. Ε. Α. Γ. ξαίρει γὰ θοῖσκει τὸν καπιλλιότερο
τρόπον γιὰ τὸ ζεῦλιγμα καὶ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ
ῥοτισμένου καὶ ῥιζοσπαστικοῦ προγράμματός του.

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΜΑΛΑΜΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝ ΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

**Πάνος Δ. Ταγκόπουλος: «Λυρικά» (ἔκδοσιν Ἀ-
θηναϊκοῦ Βιβλιοπωλείου). — Α. Ἀργη:
«Νύχτες». — Θρ. Κασσανάκη: «Οἱ Ἑρη-
μιεὺς τοῦ Ἡλιόχαρου». — Δόγγου: «Δάφνης
καὶ Χλόη». — Θρ. Σταύρου: «Δρόμοι καὶ
Μονοπάτια.**

— Ἀπὸ τοὺς νέους ποιητὲς ὁ κ. Πάνος Ταγκό-
πουλος, ἀναγνίσθαι ἔχει κατὰ τὸ ξεχωριστό. Ἡ ποι-
ησὴ του κλείνει μὴ δένταμ καὶ τὸ τραγοῦδι του
βγαίνει ἀπὸ μὴ ἀληθινὰ ρεαλιστικὴ ὁμιλί καὶ ζωντά-
νια. Εἶναι τὸ ζωϊότερον χαρακτηριστικὸν ποὺ χιπᾶ
στὴ μάταια καὶ τοῦ πῶ ἐπιπόλαιον ἀναγνώστη. Προ-
τέρημα — γιὰτὶ ἐγὼ τὸ θοῖσκω εἶσι. — ποὺ ἀπὸ
τὴν πρώτη ποιητικὴ συλλογὴ του, τὴς «Ἰσοσοσταλί-
δες» (1916), ξεχώριζε ἐμφαντικά.

Ὁ ποιητὴς τῶν «Λυρικῶν», ποτισμένος μὲ τὴ
Νορμανδικὴν ἰδεολογίαν, ἀναθρομμένος μέσα στὸ ζων-
τανόστον περιβάλλον ποὺ ἔχει γὰ δειξέι τὰ τελεταῖα
εἰσοπο χροῖα ἢ Νεοελληνικὴ σκέψη, φέρνει βαθεῖα
καὶ σφειδητὰ τὴν ἐπιτροπὴ τῶν γέρον του. Καὶ σ' αὐ-
τὸ πρέπει γὰ σταματήσουμε κάπως: Ἀγάθη σὲ κάθε
ζωντανό, δούλεψη τῆς ἀλήθειας ποὺ πιντός, καὶ
στὴν ἐκδήλωση καὶ στὴν ἐμπνεψη. Ὁ νέος ποιητὴς,
μακρὰ ἀπὸ κάθε ὑποτι καὶ σφειαστικὸν μουσικι-
σμός, μακρὰ ἀπὸ κάθε ξεζητημένο, μαιμοιστικὸν
ῥευστοκλασικισμὸν, ἔξω ἀπὸ τὴν γελία ἐπίδειξη ποιη-
τικῶν ἀριστοκρατισμῶν, ἀγίρει τὴν ψυχὴν του γὰ ξε-
χωθεῖ εἰλικρινά σ' ὅτι ποὺ σφεινέει. Εἶναι ὁ πῶ
σποιδάιος ἔπιπνος γιὰ τὸν ποιητὴν, ἔπιπνος ποὺ δὲ
διστάζω καθόλον γὰ τὸν κᾶνω γιὰ τὸν κ. Π. Ταγκό-
πουλο. Κι ἂν ἢ ποιησὴ του δὲν ξεχνόταν μὲ μὴ Πα-
λαμικὴν ῥευστικότητα, κι ἂν τὸ τραγοῦδι του δὲν ἄγγι-
ζε κάποιες ἐσώτερες, λεπτεῖς, διόχωνες ψυχικὲς σφει-
κινήσεις, κι ἂν ἢ σκέψη του δὲν ἀγκάλλιαζε κάποια
βαθέστερα προβλήματα, ὅμως δᾶφνιτε ἢ εἰλικρινεία
αὐτὴ γὰ τοῦ δῶσει τὴ θέση ποὺ τοῦ ἀξίζει, καὶ γὰ
κάνει κάθε δίκαιον ἀντικειμενικὸν κριτὴν προσεχτικά γὰ
σταματήσιν μπροστὰ στὸ ταλέντο τοῦ νέου ποιητῆ.

Ἔτσι καθαρὰ πῶ ξεχωρίζονται τὰ χαρακτηριστι-
στικὰ τῆς ποιησὴς του: Εἰλικρινεία στὴν ἐμπνεψη,
ἀποδομένη μὲ μὴν ἀληθινὴν ρεαλιστικὴν ὁμιλί. Καὶ τὰ
δύο ἀναμφίβολα στὸς λυρικοὺς ποιητὲς ἀπὸ τὰ πῶ
ἀξιοζήλεια. Μὲ τέτοια χαρακτηριστικά ὁ
ποιητὴς τῶν «Ἰσοσοσταλίδων» δᾶν εἶναι περιεργὸ
πῶς ξεχωρίζεται. Ἐχει ἀσφαλῶς τὸ καλύτερον ὄλιον
γιὰ γὰ χέση ἕνα ποιητικὸν παλάτι ἀπὸ τὰ στερεότερα
καὶ τὰ διαλεχτότερα. Ἔστιαν ὑπερβολὴ ἂν λέγαμε
πῶς ἔπιπνε μὴδίας. Ἀκόμα τοῦ λείπει τὸ μεγαλό-

πνοο τραγοῦδι. Ὡς τῶρα δὲ μᾶς ἔχει δῶσει παρὰ
προσωπώματα γιὰ τὸ μέλλον, καὶ ἢ ποῖος του δὲν
ἔχει ἐξαναλήσει τὸ μέτρο τῆς δυναμικότητάς της. Γι'
αὐτὸ καὶ τὰ «Λυρικά» του, ὅπως καὶ οἱ «Ἰσοσοσταλί-
δες» του, δὲν πρέπει γὰ κρᾶθῶν παρὰ ὡς ἀρχὴ ἐνὸς
δρόμου, ποὺ ὅλα τὰ σημάδια μᾶς δείχνουν πῶς θά-
ναι λαμπρός.

Μεταξὺ τῶν δὲ συλλογῶν του αὐτῶν, ἢ διαγοῦ
μικρῶ. Μποροῦσαν θανατώσει γὰποτελέσουν ἕνα τό-
μο, γιὰτὶ καὶ ἢ ἐσοπερικότητά τους εἶναι ἢ ἴδια. Γι-
ναίκα καὶ Φύση εἶναι ἢ κοινὴ μεγάλη πηρὴ καὶ γιὰ
τὰ δὲ ἔργα. Μὰ τὴς σφεικνήσες ποὺ παίρνει — σφει-
κνήσες ποὺ γαίρειται πῶς τὴς γιᾶθαι βαθεῖα — τὴς
ἀγίρει γὰ ξεχνόθουε μὲ τὴν εἰλικρινεία τῆς ἐπιτρο-
σῆς τους. Μόνον ποὺ σὶα «Λυρικά» κάποτε θέλει πῶ
ἐπιτηδεύεμα γὰ τις παρᾶσῆσει. Μὰ ἐπιτυχῶς αὐτὸ
εἶναι σ' ἐλάχιστα μέρη.

Στὴ Φύση ὁ κ. Π. Ταγκόπουλος ἔχει μὴ ἰδιαίτε-
ρη ἀγάπη. Στὶ τραγοῦδια του περᾶει μὴ ἀπὸ ἢ
σφειαστικὴ. Ξαίρει γὰ ζωγραφίζει μὲ γνήσιο χροῖμα
καὶ τις πῶ λεπτεῖς ἀπόχρωσες τῆς Ἀπικῆς γῆς.
Δείχνει πῶς ἔχρησε πολε κοινὰ στὴ Φύση καὶ τὴν ἀ-
γάπησε καὶ τὴν ἐπίπνε στὴς σφεικνὲς ὅλων τῶν ἐκ-
δηλώσεων. Τὸ χροῖμα του ἀλλάθου καὶ γίνο. Λέγει
ἀπὸ τοὺς νέους ἔχουε τὸ χάρισμα αὐτό. Ὁ ἐπιτρο-
στερο ξαίρουνε τὴ Φύση καὶ κᾶνονε τις παρᾶθῆες
τους μὲ γαίνόμενά της, κᾶτισμένοι στὸ ζωγέιο τους.

Ἡ γιναίκα μέσα στὰ «Κόκκινα Κόρνα» — μέρος
τῶν «Λυρικῶν» — μένει ὅπως γαίρειται σὲ κάθε
νέο. Ἀν παθαίνει καμὴ ἐξιδανίκεψη, γιὰτὶ ποῖα
σὶον ἄνθρωπο μὲ τὴν ἴδοιη ποὺ σφεισᾶ μιλᾶ στὴν
ἀισθησὴ τὴ Λιοντονακί. Ὡς τόσο ὁ πνευματικὸς ἄν-
τρος σ' ὅλα ζητάει γὰ θάλει κατὰ ἀπὸ τὴν ψυχὴν του,
καὶ στὴς σφεικνὲς τοῦ μεγαλύτερον σφεισικῶν μεθι-
οῦ:

«Κ' εἶναι ἢ ὡς τὸ μεθίον
στὴ δικὴ σου πηρὴ,
Τὸ τραγοῦδι μου θυέση
κ' ἢ ἐμπνεσὴ μου γοργὴ!».

Μὰ ἐκεῖνο ποὺ μ' ἀρέσει ξεχωριστὰ στὸ τραγοῦδι
τοῦ κ. Π. Ταγκόπουλου, εἶναι ἢ ψυχικὴ ζωντάνια
καὶ ἢ ρεαλιστικὴ δένταμ ποὺ τοῦ ἔχει ἐμφρομημένη ὁ
ποιητὴς του. Μ' ἀνακούσῃ διαβάζω πάντα τὸ τρα-
γοῦδι του. Μοῦ δίνει τὴν ἀντίπαση ἢ σφεικνὴ ἀνθρώ-
που ζωντανό, ἀληθινὰ νέον, καὶ τέτοιους ἀνθρώ-
πους ποῖος τοὺς διμῶμε στὴ μακρῶτα χῶρα μας!
Μοῦ κᾶνει κάποτε φριχτὴ ἐπιτροπὴ ἢ προσοποιημένη
παθητικότητα καὶ μελαγχολία κάποιων κᾶτισμένων
ποιητῶν καὶ μοῦ φέρνει ἀηθία ἢ ψευτομοσιτοπάθεια
κι ὁ ψεύτικος ἔπιπνος σὶον πόνο τῶν ἀνθρώπων. Καὶ
εἶναι, δεστυχῶς, τὸ τελεταῖο, ἢ γαίνόμενο γενικό.Κα-
μὴ δυνατὴ πνοή, κᾶνενα ἔσοπασμα ποιητικῆς νιότης.
Καὶ ἢ ποιησὴ μᾶς ἀκόμα τῆς νέας γενεᾶς παρᾶσιᾶ-
ζει ἕνα φαινόμενο ἀγαπᾶ καὶ πᾶδαρό. Γι' αὐτὸ μὲ
ἀνακούσῃ ἔθλεπα τὴ νιότη τοῦ κ. Π. Ταγκ. μὲ εἰ-
λικρινεία γὰ ξεχνόεται. Ἀγίρει τὴν ψυχὴν του, τὴν
ἐπιτροπὴν του — ἐπιτροπὴν ψυχῆς ἐνὸς νέου — γὰ
μιλᾶ μὲ εἰλικρινεία, ἔστι τις περισσώτερες φορὲς
πῶς ζῆμα τῆς ποιητικῆς μουσικῆς καὶ γλῶσσας, μᾶς
μελωδικῆς καὶ περισσώτερον φροτισμένης τεχνικᾶ ἐ-
ξωτερεμένης. Κι αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὰ χαρακτηριστι-
στικὰ του. Ἔπιπνεται ἢ τεχνικὴ καὶ ἢ μουσικότητα στὴν
εἰλικρινεία τῆς πρᾶτης ἐμπνεψης. Ἀληθινὴ κα-

ποτε : «Τραγικά είναι τὰ τραγούδια του
καὶ οἱ στίχοι του σκληροί,
ὡς τὰ λυράκια...»

Ὅμως δὲ λείπουν καὶ οἱ σιγμές πὸν τὰ ζωικά θέματα καταβάλλον καὶ τὴν πῶς δυνατὴ ἰδυσσογγρασία. Καὶ ὁ ποιητὴς μας ἔχει τοὺς πόνους του καὶ τὶς μεταγχολλίες του. Μὰ καὶ σ' αὐτὲς μένει πολὺ ἀληθινός. Καθόλου ὑπερβολικός. Σὲ τέτοιες σιγμές χροσιεῖται καὶ τὸ «Κῦμα», πὸν μαζί με τὸ τραγούδι τῆς ἀρχῆς «Ροδόλα», εἶναι γιὰ μέγα τὰ καλύτερα τῆς συλλογῆς, τεχνικά καὶ μουσικά μαζί.

Πρὶν νὰ τελειώσω τὶς προχειρὲς αὐτὲς γραμμὲς, θὰ ἤθελα νὰ ξανατονίσω τὴν εὐκρίνεια τῆς εμπνεύσεως τοῦ ποιητῆ τῶν «Λυρικών», φροῦτο τόσο σπάνιο σὲ μᾶς, καὶ στὴν ποίησίν μας ἀκόμα!

Ἀκόμα μιὰ φορὰ θὰ θελα νὰ ξαναφέρω τὴν προσοχὴ τῶν ἄλλων στὴν ποιητικὴ του ζωντάνια καὶ στὰ ποιητικά του νιάτα, πὸν τοῦ δίνουνε μιὰ ξεχωριστὴ θέση ἀνάμεσα στὴ νέα γενιὰ τῶν ποιητῶν μας. Ὁ κ. Π. Ταγκόπ, εἶναι ἓνας ἀληθινὸς ποιητὴς, πὸν, ἴσως, καὶ ἀπὸ ἐπιρροὴ τῶν γύρω του, ἀφίνει τὴ σκέψη του λεύτερη — δίχως δεσμά — νὰ ξεχυθεῖ σὲ καθετὶ πὸν τὸν συγκινεῖ καὶ τὸν ἐνδιαφέρει. Τίποτε δὲ φαίνεται νὰ τὸν δοσεμενεὶ καὶ κάποτε δείχνει τάσες ἐνὸς πειράγματος διότιελα λυρικοῦ. Ὁ ποιητὴς, σύμφωνα με τὸ ἀξίωμα ἐνὸς ἐγγλέζου κριτικοῦ, πρέπει νὰ νιώθει τὸν ἐναντὶ του πλοσμένο ἀπὸ μιὰ ξεχωριστὴ, θεία οὐσία. Στὸ παρακάτω τραγούδι μᾶς δείχνει τὴ λεύτερη του σκέψη, — ἡ ἀσυνείδητη ἀναμφίβολα στοὺς ἀληθινὸς ποιητὲς ἀντίληψη τῆς «θείας οὐσίας» —, ἀποτελεσμα ἐνὸς ποιητικοῦ δημοκρατισμοῦ, πὸν μακάρι νὰ τὸ θροίκαμε σὲ πολλοὺς, γιὰ τὸ τότε ἴσως πρὸς νὰ τὸ χαιρετίσουμε σὲ φαινόμενον γενικώτερον πνευματικοῦ ξελευρωμοῦ, πὸν δυναστεχῶς σήμερα διότιελα σχεδὸν μᾶς λείπει :

«Τὸ καθετὶ πὸν ἔχει προὴ στὸ λεύτερον ἀγέρον,
στὸν ἀνεμο φρεθό,
λευκὸ πανάκι, ὕψα περνάει περὶφρανο ἀπ' τὴν ξέρα,
καὶ ἀφίνει λίγα κήματα στὴ θάλασσα καὶ ἀφρέθ,
τὸ καθετὶ πὸν λεύτερο ξαίρει νὰ ζεῖ στὴν πλάση,
σὲ κῦμα ἢ σὲ κορφή, —
ψυχὴ μου, ἐσένα προσκαλεῖ στὸ ἐρωτικὸ γιορτάσι,
ψυχὴ μου, ἐσένα ἀγκάλιασε καὶ σ' ἔκανε ἀδερφή.—

ΓΙΑΓΚΟΣ ΗΛΙΑΔΗΣ

— Ὁ κ. Ἄ ρ γ η ς ἔχει φαντασία, μὰ δὲν ἔχει γερὸ στίχο, δὲν ἔχει τὴν προεπούμενη δύναμη στὴν ἐκφραση, ἀπαραίτητα στοιχεῖα γιὰ νὰ ἔχει ποίηση. Ἡ Μούσα του εἶναι κάπως πρόχειρη, τοῦ ποδιοῦ, κ' ἡ ρομαντικὴ του διάθεση κάποτε παραπατᾷ, καθὼς στὸ τραγούδι «Ἡ χήρα». Ἡ γλώσσα του δημοτικὴ, μὰ ἡ ὀρθογραφία του γεμάτη ἀπὸ καθαρεύουσα, ομημάδια ἀπροσεξίας γιὰ ἓνα νέο ποιητὴ, ὅχι καὶ τόσο ἀσημαντα, ἀφοῦ μάλιστα δίνει τόσες καλὲς ἐλπίδες με τὸ διβλίλο του.

— Οἱ ποιητικὲς πρόξες τοῦ κ. Θ ρ. Κ α σ τ α ν ἄ κ η εἶναι πολὺ ἀξιοπροσεχτες. Προσπαθεῖ με πραγματοποιία στὴ διατύπωση, νὰ ἐκφράσει τοὺς ποιητικὸς του στοχασμοὺς. Ὁ ἴδιος χαρακτηρίζε τὴν ἐργασία του, στὸν ἀναλυτικὸ του πρόλογο, μὲ τὰ ἀνά-

λυτὰ λόγια : «Μιὰ ἄλλη ἐποχὴ ἐγὼ θέλω νὰ διέπω : τὴν Ἐποχὴ τῆς Νόησης. Γι' αὐτὴνα ἡ σχολὴ μου... Ὅλος ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας μου εἶναι μιὰ ἴψωση πρὸς τὴ νόηση».

— Τὸ δοσεροδ καὶ χαριτωμένο μυθιστόρημα τοῦ Ἀ β γ ο υ , πὸν πρωτοδημοσιεύτηκε στὸ «Νουμά», μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν ποιητὴ Ἠλία Βουτιερίδη, καὶ θῆκε σὲ διβλίλο τότες μ' ἐκδοση τοῦ «Νουμά», ξαναγράφτηκε ἴσως σ' ἐκδοση τοῦ Ἐλευθεροδάκη. Ἡ μεταφραση τοῦ Βουτιερίδη εἶναι γεμάτη ζωή, καὶ δίνει ὅλη τὴ χαρὰ τοῦ πρωτότυπου στοὺς ἀναγνώστες.

— Βῆκε, τυπωμένο στὴ Σμύρνη, τὸ διβλίλο τοῦ Θεοδόουλου Σταύρου «Ἀρβίμοι καὶ Μονοπάτια». Γιὰ τὴν ποιητικὴ αὐτὴ συλλογὴ θὰ γράφει ξεχωριστὸ κριτικὸ σημεῖωμα ὁ Ρ ή γ α ς Γ κ ό λ φ η ς στὸ ἐρχόμεσο φύλλο τοῦ «Νουμά».

ΣΙΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Γράμματα ἀπὸ τὸ Μόναχο : «Ἐνα ὑπέροχο βιβλίλο γιὰ τὴν ἑλληνικὴ δημορφία : «Δοκίμια καλλιτεχνικῆς γεωγραφίας».

— Ὅταν στὰ 1917 θροικόμαστε στὴν ἀκρολιμνιὰ τῆς Ὀχρῖδας, τῆς πῶς ποιητικῆς λίμνης τῆς Βυλκωνικῆς Χερσονήσου, καὶ ἀπὸ καὶ ἀγαγεῖαμε με νοσταλγία τὰ γαλατὰ θουνὰ τῆς Ἑλλάδας, ἀπὸ τὰ ὀποῖα μᾶς εἶχε χωρίσει κακὴ μοῖρα, μᾶς ἐρχόντοσαν σπὸ νοῦ, περισσοτέρο ἀπὸ μιὰ φορὰ, οἱ ὑπεροδοσὶ στίχοι ἀπὸ τὴν «Γαργένεια» τοῦ Γκαῖτε, οἱ στίχοι ἐκεῖνοι, πὸν τόσο μιλάνε στὴν ψυχὴ κάθε φίλου τῆς ἑλληνικῆς δημορφίας.

«Und an dem Ufer steh'ich lange Tage,
Das Land der Griechen mit der Seele suchend».

Ἀὲν πάφαμε ἀπὸ τότε ἀνὰ γερούμενε τὴ χώρα τῶν Ἑλλήνων με τὴν ψυχὴ, γιὰ τὸ πολὺ ἐρθεῖομε στὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ παιδιὰ, θεωροῦσαμε τὸν ἐναντὶ μας πνευματικὰ συγγενὴ με τὸ λαὸ τῆς, μαζί με τὸν ὀποῖο, ἀργότερα, περάσαμε τόσα χροῖα καλὰ καὶ ἀσκημα, μὰ περισσοτέρο καλὰ. Οἱ στίχοι τοῦ Γκαῖτε, τοῦ μεγάλου ἐρασιῆ τῆς ἑλληνικῆς Ὀμορφίας, μᾶς ξανασυγκινοῦν ἴσα ἴσα αὐτὲς τὶς μέρες, πὸν εἶχαμε τὴν εὐτυχία νὰ διαβάσουμε τὸ θεῖο ἐργο τοῦ Γερμανοῦ συγγραφέα Josef Ponten, «Griechische Landschaften» «Ἑλληνικὰ τοπεῖα» (ἐκδοσο. Deutsche Verlagsanstalt—Stuttgart).

Ἀνὸ μεγάλοι τόμοι, ἓνα ἐργο πραγματικὸ αερε perennius. Οἱ Γερμανοὶ φιλέλληνες χαροῖσαν στὴν παγκόσμια φιλολογία πολλὰ ἐργα γιὰ τὴ νέα Ἑλλάδα. Ἄς ἀναφέρουμε δῶ μονάχα τὰ τρία πῶς δημοφιλῶν τελευταίων χροῖων : τοῦ Ἐγγεῖ «Ἑλληνικὲς ἀνοιξιὰτικὲς μέρες», τοῦ Χάουπιμαν «Ἑλληνικὴ ἀνοιξη», καὶ τῆς Κούρτς «Ὀδοπορικὲς ἡμέρες στὴν Ἑλλάδα». Ὁ Ἐγγεῖ γράφει σὲ φιλέλληνας τῆς παλιῆς ἐποχῆς τοῦ Φιλελληνισμοῦ, ὁ Χάουπιμαν σὲ μεγάλος ποιητὴς καὶ ἡ Κούρτς σὲ... γυναῖκα με τὸ αἶσθημα ἐκεῖνο πὸν χαρακτηρίζε τὴ γυναῖκα καρδιά. Μὰ ὁ Ponten γράφει ὡς ἄλλος αὐτοῦς, καὶ — τοῦτο εἶναι ἡ μεγάλη ἀξία του — σὲν καλλιτέχνης. Κάτου ἀπὸ τὸν τίλο τοῦ διβλίλου γράφει : Ein Versuch Rünstlerischen Exdbschreibens, «Ἐνα δοκίμιο καλλιτεχνικῆς γεωγραφίας». Καὶ

ἀληθινὰ ὁ συγγραφεὺς κατάφερε νὰ σιμῆσει τὴν κάπως ξερὴ Γεωγραφία μὲ τὴ θεία Καλλιτεχνία, ὥστε καὶ οἱ διὸ φαίνονται οὐ δυνά ἀγαπημένες ἀθεοφάδες.

Ἀλλὰ, ποῖν μποῦμε στὶς λεπτομέρειες, ἄς δώσουμε πρῶτα τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔργου.

Ὁ πρῶτος τόμος περιέχει τὸ κείμενον, καὶ ὁ δεύτερος τὶς εἰκόνες.

Ἔχουμε τὰ ἐπιμέτρα πελάγη : Ἡ πύλη τῆς Ἑλλάδος (ἢ Πάτρα), ἢ Ἡλεία, ἢ Τριφυλία, ἢ Μεσσηρία, ἢ Ἰθάκη, οἱ δυνά Μεσσηνίαι, ὁ Ταύριος, ἢ Σπάρτη, ἢ Λακωνία, ἢ Λακωνοαρκαδικὴ κλεισούρα, ἢ ἀρκιστὴ Ἀρκαδία, ὁ Ἀρκαδικὸς γότος τοῦ Ἀπόλλωνος, ἢ Ὀλυμπία, ἢ κλειστὴ Ἀρκαδία, τὰ τοπεῖα τοῦ Κρητικῶν κόλπου ἢ Αἴγιον καὶ τὰ τοπεῖα τῆς ἀνατολικῆς ἀρκαδικῆς, ἢ Ἀργολίδα, τὰ Δελφικὰ τοπεῖα, ὁ Παρνασσός, Βοιωτικὰ τοπεῖα, ἢ Ἀθήνα καὶ τὰ Ἀθηναϊκὰ τοπεῖα, Ἀττικὰ τοπεῖα, τὰ τοπεῖα τοῦ γέροντος (τῆς Πελοποννήσου), τὰ Στροφάδα, ἢ ἄκρον, ἢ Θάλασσα.

Ὁ δεύτερος τόμος μᾶς δίνει 127 καλλιτεχνικὲς εἰκόνες γιὰ διάφορα γνωστὰ καὶ ἀγνωστὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ὅλες οἱ εἰκόνες εἶναι φωτογραφίαι ἢ σκίττου τῆς γυναικὸς τοῦ συγγραφέα, ποὺ τὸν συνόδουε στὶς ἐκδρομὰς του. Ὅλα δείχνουν πὼς ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ μιὰ τέλεια ζωγραφίσσα καὶ καλλιτέχνηδα.

Μπροστὰ στὸ κείμενον τοῦ ἔργου τον θάξει ὁ συγγραφεὺς τὰ λόγια τοῦ Μπλάρον : «Γιὰ μὲν τὰ ψηλὰ βουνὰ εἶναι ἕνα αἰσιμῶν». Καὶ πραγματικὰ, οὐκ ἕνας δεύτερος Μπλάρον ἔβριε ὁ Ponten τὴν ὁμορφίαν τῶν ἑλληνικῶν τοπεῶν, ποῦτ' ἀπ' ὅλα τῶν βουνῶν. Εἶναι φανταστικὰ ἐρωτημένον μὲ τὴν γέση, ποὺ εἶναι γιὰ τὸν ἀληθινὴν εὐτυχία. Γι' αὐτὸ μπορεῖ καὶ γράφει λόγια οὐκ ἀκόλουθα :

Πῶσο λίγα πράγματα χρειάζεται ὁ ἀνθρώπος γιὰ τὴν εὐτυχία του, ἀφοῦ ἕνα μικρὸν ἴσιον μονοπάτι ἀπὸ κένου ἀπὸ τὴν οὐκία, μπορεῖ νὰ τὸν κάνει εὐτυχισμένο.»

Ἄλλο.ῶν.

«Ἐκδρομὲς σὲ ὄμορφον τοπεῖα μποροῦνε νὰ γίνουν γιὰ τὸν ἀνθρώπον οἱ πῶ εὐτυχισμένους στιγμὲς τῆς ζωῆς του.»

Πολὴν μεγάλον ἔρωτα αἰσθάνεται γιὰ τὶς βουνοκλεισούρας :

«Ἡ λέξη "κλεισούρα" εἶναι μιὰ ἀπὸ κείνες ποὺ ἔχουν πάντα μιὰ θεία ἔννοια. Κρασί, ἔρωτας, τραγῶδι, μπάνιο, κλεισούρα, περιβόλι, ἕνας μαγικὸς κύκλος λέξεων!»

Καὶ ἄλλο.

«Μιὰ κλεισούρα φαινομενικὰ εἶναι ἕνα πεδῆν, μιὰ ἄλλειψη μέσα στὰ βουνά, τὸ πῶ χωρὶν καὶ γιὰ τὸ ἀνθρώπινον πόδι πῶ κατάλληλον χάσμα ἀνάμεσα στυχοὺς τοίχους τῆς πεδιάδας. Τὰ βουνὰ ἴσως νὰ περιφρουροῦνε τὴν κλεισούρα, μὲ εἰμὲς τὴν ἀγαποῦμε γιὰτὶ εἶναι κείνη ποὺ ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ βουνοῦ μᾶς τραβάει, οὐκ ἀνθρώπου, περισσότερο.»

Κείνος ποὺ ταξιδεῖ στὴν Ἑλλάδα ἢ στὴν Ἰταλία, διατρέχει τὸν κίνυνον νὰ μὴ βλέπει τὰ πράγματα ἔπως εἶναι, ἀντικειμενικὰ. Ἡ ἀρχαία ἱστορία ἐπηγεάζει τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδίαν τοῦ στρατοκόλου. Ὁ Ponten ὅμως κατάφερε νὰ μείνει λυτρωμένος ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν ἐπίδραση γι' αὐτὸν συμβουλοῦμε τὸς ἀερογονόπληγτους» νὰ μὴν πάρουν τὸ διπλό

αὐτὸ στὸ χέρι. Θὰ μείνουν κάπως ἀπογοητευμένοι ἀπὸ τὸ διάβασμα, ἂν καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐκεῖ ποὺ πρέπει — μὲ μονάχα ἐκεῖ — δὲν παραλείπει μὲ ποιητικὰ αἰσιμῶνα νὰ ἐμνεῖ τὴν ἀρχαία δόξα.

«Σὲ πολλοὺς ἕνα τοπεῖον μονάχα τότε ἀρέσει, ὅταν ἔχει νὰ ἐπιδείξει κανένα ἱστορικὸν γεγονός. Αἰσθάνονται τὸν ἑαυτὸν οὐκ ἕνα τοπεῖον χωρὶς ἱστορίαν οὐκ οὐκ μοναξιά. Γι' αὐτὸ τόσο ἐπεξεργαζοῦνε πολλὰς φροδὲς ὑπερβολικὰ τοὺς ἑλληνικοὺς καὶ λατινικοὺς τόπους. Ἐμεῖς δὲ προσπαθήσομε νὰ μείνουμε μικρὰ ἀπὸ τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτήν. Ἡ γέση γιὰ τέτοιους εἶναι μονάχα οὐκ ἕνα, ὅχι ἀπὸ τὸ δόγμα. Κατὰ βάθος δὲν ἀγαποῦνε τὴν γέση, ἀγαποῦνε μονάχα τὸ ἀνθρώπινον, ἢ ἀγαποῦνε τὴν γέση γιὰ τὸ ἀνθρώπινον. . . .»

Καὶ λίγο παρακάτω.

«Ἀποφάσισον νὰ μὴν ἐνδιαφεροῦναι πολὺ γιὰ τὴν ἱστορίαν καὶ γιὰ τὶς ἀρχαιότητες. Περισσότερον ἐνδιαφεροῦναι θὰ ἔχω γιὰ κανένα λόγο τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ τὰ παραμύθια τοῦ λαοῦ ποὺ ἔχουν ξεκινηθεῖ ἀπὸ τὰ διάφορα τοπεῖα. Ἡ ἐξήγησὶς τοὺς ἢ ἕνα γεωγραφικὸν γεγονός τῶν ἀρχαίων τόπων, θὰ μὲ τραβήξει περισσότερο, παρὰ τὸ σχεδιάγραμμα ἐνὸς νοῦ ἢ ὁ τόπος καμίας μάχης».

Μολαταῦτα ὁ ποιητικὸς συγγραφεὺς δὲν καταφέρνει νὰ περάσει ἀδιάφορος ἀπὸ τὶς ἀρχαιότητες, μὲ δὲν τὶς βλέπει μὲ τὰ ξερὰ μάτια τοῦ ἀρχαιολόγου, ἀλλὰ οὐκ ἐνθουσιασμένος καλλιτέχνης.

«Ἡ Ἀκρόπολις εἶναι τὸ πῶ ἴσον καὶ τὸ πῶ ὄμορφον κομμάτι τῆς γῆς. Ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ ἀλάκρηδες χῶρες, ἀπὸ μεγάλα κρητὴ. Εἶναι τὸ πῶ ὄμορφον δημιουργίαν τοῦ τόπου, τῆς τέχνης, τῆς γέσης καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ νὰ ἴδῃ κανεὶς μιὰ ὄμορφον Ἀκρόπολι, ἀξίζει τὸν κόπον νὰ γεννηθεῖ, νὰ τολμήσει νὰ κάνει τὸ παθῆμα μὲς στὴν ζωὴν».

Γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τῶν μερῶν ποὺ ἐπισκέπτεται ὁ συγγραφεὺς, δὲν ἀκούμε πολλά, γιὰτὶ ποῦτ' ἀπ' ὅλα ἤθελε νὰπολάσει τὴν ἑλληνικὴν γέση. Μὲ ἀφοῦ καὶ ὁ ἀνθρώπος εἶναι μέρος τῆς γέσης, οὐκ ἀξίζει :

«Δὲν πρέπει ὅμως, περιγρηγοῦντας τοπεῖα, νὰ λέω καὶ δυνά τρία λόγια γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, ἀφοῦ μιὰν γιὰ γαιδάρους καὶ χοινοτενίτες, γιὰ ἐλιτὲς καὶ γαλατοῖδες, καὶ ἀφοῦ ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἀκόμα τὸ πῶ ἔξισον ζῶον καὶ τὸ πῶ εὐγενικὸν κτῆνος».

Ἀληθινὰ χρυσὰ λόγια θελοῦμε ἐδῶ καὶ κει γιὰ τοὺς καλοὺς χωρῆτες καὶ ναυτικοὺς τοῦ Μοριῶ καὶ τῶν γησιῶν :

«Στὸν φιλόξενον οἴκῳ μᾶς ἐτοιμάζον τὸ σιρόμι ἀπάνου οὐκ σερτούκια. Ἡ ὄμορφον χωριάτισσα, μᾶς ρωτάει, ἂν εἴμαστε παντρεμένοι ἢ ὄχι. Στὴν μιὰ περίπτωση θέλει τὰ σερτούκια τῆς μοναδικῆς τοὺς κάμαρας νὰ βάλει τὸ ἕνα δίπλα στὸ ἄλλο, στὴν ἄλλη θὰ μείνουν τὰ σερτούκια τὸ καθένα κοτὰ στὸν τοίχον του. Τί ὄμορφον Ἀρκαδικὴ ἀφέλεια!».

Ὅταν φεύγουν ὕστερον ἀπὸ πεντάμεθρον διαιμονὴ ἀπὸ τὸ Στροφάδια, γράφει ὁ συγγραφεὺς :

«Ὁ Ξενοφῶν εἶναι οὐκ ἕνα Κύριος, καὶ δὲν τολμῶ νὰν τοῦ προσφέρω χρῆματα. Τοῦ χωρίζω τὴν πυξίδα μου. Σφίγγω τοῦ πιστοῦ παλληκαριοῦ γκαρδικὰ τὸ χέρι. Μοῦ φαίνεται πὼς γυαλίζει ἕνα δάκρυ στὴν γωνίαν τοῦ ματιοῦ του. Πῶσο ἀγαπῶ τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους ἐνὸς ἀπλοῦ λαοῦ! «Σὲ καλὰ!» μᾶς ρωτοῦν».

Στην Αθήνα ο Ponten δὲν παραλείπει νὰ ἐπισημαίνει καὶ τὸν καταγκίδιον τοῦ Σταδίου (παρομοίωση ; ὁ Καταγκίδιος ψωμῆς), ὅπου τοῦ κάνει γοῦτο οὗτο ὁ Τούρκος τρώει τὸ περισσότερο ξέλο.

Ὁ συγγραφέας ἤθελε, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, νὰ γνωρίσει τὴ νέα Ἑλλάδα, κ' εἶσι δὲ γινιῶνουν ἀπὸ τὸ παρατηρητικὸ τοῦ μάτι καὶ μερικὲς ἀδυναμίες τῶν νεώτερον Ἑλλήνων. Ἡ πολιτικομανία τῶν Ρωμιῶν δὲν τὸν ἐνθουσιάζει καὶ πολὺ, καὶ μεγάλη στενοχώρια υἰοτάνεται ἀπὸ τὴν ἔλλειψη... ἐρωτικῶν ζευγαριῶν οἱοῦντο δρόμους τῶν μικρῶν πόλεων καὶ χωριῶν. Τὴν ἀντισιλικὴν δμως τεμπελιά τῶν κλιόβερον τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου βροῖσει πολὺ ὁμορφῆ :

«...Αὐτὴ τὴν τεμπέλικη-ζωὴ τῶν μοναστηριῶν, δὲν πρέπει νὰν τὴ βλέπει κανεὶς μὲ γερμανικὰ ἢ κίβλια μὲ προτεσιανικὰ μάτια, πὸν θεωροῦνε γιὰ ἀνάξι καὶ τὴ μοναστηριακὴ ζωὴ τῶν Γερμανῶν καθολικῶν. Ἡ τεμπελιά εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς φυλῆς, τοῦ κλίματος, τῆς ἱστορίας, τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι. Πρέπει κανεὶς νὰ θέλει νὰ ἐννοεῖ τοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ τοὺς ἐννοεῖ. Αὐτὴ ἡ τεμπελιά, ὅσο ἀνήθικη κὶ ἄν εἶναι, εἶναι πολιτικὸς, εἶναι δὲ, συγχωρεῖ ὅλα, ὁμορφῆ. Μακάρι στὴν Ἑνδρώπῃ μας, πὸν ἰδρῶνει ἀπὸ τὴ μεγάλη ἐργαστικότητα, νὰ εἶχαμε καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ὁμορφῆ τεμπελιά.»

Στὴν Ἀκρόπολι ἀπάνου ἔχει ὁμοιες σκέψεις : «Εἴμαστε Ἑνδρωπαῖοι καὶ Γερμανοὶ διεγναμένοι ἀπὸ τὴν ἐργασία, ὅστε πρέπει νὰ κοπιᾶζουμε γιὰ νὰ μὴ δουλεύουμε μιά μέρα πολὺ. Στὴν Ἀκρόπολι φαίνεται ἡ ἐργασία σὰν ἀμαρτία. Μονάχα μιά ἐργασία ὑπάρχει : νὰ βλέπεις. Μιά μόνη αἴτηση ἔχει κανεὶς : τὸ μάτι...»

Μὲ τὶς λίγες αὐτὲς περινίς δώσαμε μονάχα μιά πολὺ μικρὴ εἰκόνα τῆς ἀξίας τοῦ βιβλίου τοῦ Ponten Ἐχομε τὴ γνώμη πὸς εἶναι ἀπ' ὅλα τὰ ἔργα πὸν γραφτήκανε τὶς τελευταῖες δεκαετηρίδες ἀπὸ ταῖς ξιδιώτες γιὰ τὴ νέα Ἑλλάδα, τὸ πὸν τέλειο, καὶ πρὸ πάντων τὸ πὸν ὁμορφο. Στὸν ἐπίλογο, λέει ὁ συγγραφέας :

«Ἀδὲ θέλω νὰ δώσω τίποτα ἐπιστημονικὸ... Ἡ-θεῖα νὰ γράφω ἓνα ὁμορφο βιβλίο. Ἐνας ἐπιστήμονας πὸν γράφει ὁμορφῆ, παίρνει κακὴ γήμη καὶ βλέπει τὴν καρριέρα του σὲ κίνηση· ἐγὼ δὲν εἶμαι ἐπιστήμονας.»

Ὅτι μολαταῦτα τὸ βιβλίο θὰ εὐχαριστήσῃ καὶ τὸν ἐπιστήμονα, πρῶτ' ἀπ' ὅλα τὸ γεωγράφο, τὸ δείχνει κάθε κεφάλαιο, ὅταν μιλάει γιὰ τὴ γεωλογικὴ σύσταση τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Πρὸ πάντων τὸ κεφάλαιο γιὰ τὰ Σιτροφάδια ἀξίζει ἐπιστημονικὰ ἓνα ὀλόκερο βιβλίο μὲ τὸν πὸν καλλιτεχνικὸ τρόπο γραμμένο. Μὲ τὴν ἐπισημάνη του, μποροῦμε νὰ πούμε, ξαναπαλάμε ὁ συγγραφέας μας τὰ νησιά τῶν Ἀρπιῶν, πὸν δὲχι μονάχα στὴ Γερμανία εἶναι σχεδὸν ἀγνωστα, μὰ καὶ ὁ αὐτὴ τὴν Ἑλλάδα ἀκόμα.

Νομίζουμε πὸς δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχει Ἑλληνας καλλιτέγνης, ποιητῆς καὶ ἐπιστήμονας, πὸν ζαίρει γερμανικὰ, κὶ ἀγαπάει τὴν ὁμορφῆ του πατρίδα, καὶ νὰ μὴν ἔχει στὴ βιβλιοθήκη του τὸ ἀριστοῦργημα αὐτὸ τῆς γερμανο-ελληνικῆς φιλολογίας. Μὲ τὰ «Ἑλληνικὰ ποίεσ» του ὁ Ponten θεωρεῖται στὴ Γερμανία σὰν ἓνας ἀπὸ τοὺς πὸν ἐμπνευσμένους τραγουδιστῆς τῆς ἀθάνατης Ἑλληνικῆς Ὁμορφῆς.

Γιὰ τὰ ἄλλα φιλολογικὰ ἔργα τοῦ Ponten θὰ μιλήσουμε σὲ καιρὰ καιροπὴν μας ἀνταπόκριση.

Μόναχο

ALEX STEINMETZ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γιάν. κτλ. Ἄς εἶναι, ἔχεις καὶ δὲν ἔχεις δίκιο μὲ τὸ «χερόγραφο». Ὁ κ. Σενόπ. ἐπιστήριξε, ὅχι πὸς γενικὰ ὅλες οἱ σύνθετες λέξεις ἀλλάζουν. μὰ μόνο ὅσες πᾶρθηκαν ἔτοιμες, ὡς σύνθετες, ἀπὸ τὴν ἀρχαία. Ἀ.γ. Ἐχομε τὸ χερί μὰ μποροῦμε, λέει, γάγομε καὶ : χεῖρ ὄγραφο. Ἐ-μεῖς ὡστόσο, πὸν θέλομε ὅσο τὸ δυνατό ὁμοιομορφία στὴ γλώσσα, τὸ λέμε καὶ τὸ γράφομε χεῖρ ὄγραφο, κὶ ἄς μὰς κατηγορήσῃ γιὰ μαλλιαροὺς ὁ κ. Σ... κ. Πέτρο Ἀγ. Πὸν τὸν εἶδες τὸ θάνατο ὀλόθο καὶ μαρμαρένιο μάλισ-στα, καὶ μὴ τὸν περιγράψῃς ; Ἢ εἰλίς τὸν ἀδύνατον ἀδύνατο νὰ στᾶξῃ λυπηρῆ ἢ καὶ χωρῆμενα : τοῦ πό-νου τὸ κροσί. Ἄν τὴ στίφεις, μόνο λάδι μπορεῖ νὰ στᾶξῃ.— κ. Φ. Ἄστ. Ἄ μὰς ἐστειλες τῆς «Νεραίδας τὸ μαντήλι» ἀπ' ἄλλο, δὲ θάμαστε καὶ τόσο ἀκαταγνώστου. Ἄπὸ τὸ Ἀργίνο, ἀπὸ ὅπ ν μὰς τὸ στέλνεις, ἔχομε πᾶλλες ἀπαίτησες, γιὰτὶ μὰς κακομάθανε μὲ καλὸς στίχους οἱ πατριῶτες σου. Ἀ.γ. Χατζόπουλος, Κίμων Γολιθῆς, Ἀθ. Κνωμιθῆς, Ἄγγελος Χριστόνθεμος καὶ τόσο ἄλλοι ἀκόμα.— κ. Γ. Παπαδ. Τὸ γραμματικὸν σου : Παιλαῖδ' ἀναγνώ-στης ἔσθον τὴν ἐπιθυμίαν νὰ σὰς ἀποστειλῶ ἓν ποιηματά-κιον, πικρῶς ὅπως τὸχε τῆς προσηκώσεως τῆς ; μὰς κατασυνέκρινε μὲχρι διακρῶν. Δὲ μὴς συνέκρινε ὅμως καὶ τὸ ποιηματάκιόν σου καὶ λυποῦμαστε κατὰκαρδα γι' αὐτό.— κ. Σμ. Λαμ. Δὲν ἄξιζε νὰ πολυπικραθῆς. Δὲν τὸκρινε ὁ Ταγκ. Τὸκρινε ἄλλος, πὸν τεχνίτης, στὸ δῆγμα, καὶ δὲν τὸ βρήκε καλὸ. Βλέπεις, δὲ σοῦ λέμε πὸς δὲν εἶναι καλὸ, μὰ πὸς δὲν τὸ βρήκε ὁ συνεργάτης μας καλὸ.— κ. Μ. Ἡλ. Ὅχι καὶ τόσο καλὸ. κ. Πάρι. Καλοῦτσικα μὰ ὅχι καλὴ. Δοῦλενε ἀκούραστα κ' εἶσι ὁ καιρὸς δὲν πάει χαμένος.— κ. Πέτρο Σκ. Τίποτα.— κ. Ἀσκ. Γιάν. Πολλοὶ ἀπ' τὸ νησί σου μὰς πληροφοροῦν πὸς εἶσαι Ἀσπασίος κὶ ὅχι Ἀσπασία. Λοιπὸν, κίτερ Ἀσπασίε, θὰ δημοσιεῖται καὶ τὸ «Ἐρικο Καμίν», μὰ μὲ ἄρσενικὰ ἐπογραφεῖ. Καὶς νὰ τελώνουμε καὶ μ' αὐτὴ τὴν κωμῆδία.— κ. Γ. Ἀνδ. Δὲν εἶναι καὶ τόσο καλὴ καὶ λυποῦμαστε γι' αὐτό. Χρειάζεται ἀκόμα κάπια μελέτη τοῦ στίχου καὶ πολὺ, παραπολὸν προ-πόνηση, νὰ πούμε. Ἢ διεύθυνση τοῦ Γ. εἶναι «Ἐφημε-ρίδα τοῦ Χρηματιστηρίου».— κ. Νικ Σκ. Καὶ ἔχουν μὰ καὶ ἀρκετὰ τοὺς λείπουν.— κ. Δ. Φυλ. Ἄμα γράφεις τί-ποτα καλύτερο μὰς τὸ στέλνεις.— κ. Σ. Μπορεῖ ὁ «στερ-νοὶ σου στίχοι νᾶναι λυπημένοι», δυστυχῶς ὅμως δὲν εἶναι καὶ πτυχημένοι.— κ. Θ. Μαν Δὲν ἀμφιβάλλομε πὸς ἡ «Μικρὰ» τῆς Λάρισσας, «γρησιὰ Ἑλληνίδες, γρηρῆζει ἄριστα τὴν γραμματικὴν», ὅς τόσο τὰ μαρμαρένια αὐτὰ πολὺ συνειδημένα καὶ ἀποδείχουν, καθὼς τὸ εἶπαμε κὶ ἄλλοτε, ὅχι ἀγραμματοσύνη, μὰ πὸς ἡ καθωρεῖοσ.σ.σ. σὴν τεχνητὴ γλώσσα πὸν εἶναι, ἀδύνατο νὰ γρηρῆται σωστὰ.— κ. Κορ. Θαλ. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ γράμμα σου. Σοῦ γράψαμε κὶ ὅλας ἄλλοτε, μὰ τὸ γράμμα μὰς τὸ γῆρισε τὸ ταχυδρ. γιὰτὶ, λέει, δὲ σὲ βροῖσκανε στὴ Μιτυλήνη.— κ. Τμ. Γ. Καλὸ τὸ τραγούδι, μὰ περιμένα, Χριστιανέ. νὰ πάψει πρῶτα τὸ μακελιό. Θεε νὰ μὰς στείλεις μέσα ; — κ. Φελ. Ἄχ, αὐτὴ ἡ καστανομάτα πὸν ἔπαιζε μὲ τᾶνθια τὰ μου-κάτα κ' ἔβγαυε ἀπὸ τὰ στήθη τῆς τᾶφρατα ἓνα ἄχ, ὅχι καὶ τόσο καλὸ τραγούδι !... — κ. Α. Ροδ. Μὰς ἄρεσε πολὺ ἡ «κοῦπα ἢ κοιμιστῆρα» πὸν ῥιμάει τόσο ὁμορφα μὲ τὴ «γαλιάντρα τὴν κελαιδίστρα», μὰ οἱ ἄλλοι στίχοι δὲ μὰς ἄρεσαν καθόλου, ἀφοῦ δὲ λένε σκεδὸν τίποτα.— κ. Δ. Παυλ. Λοιπὸν, ἀφοῦ λογαριάζεις τὴ γνώμη μας, ἔπρεπε νὰ μὴ διστάσεις νὰ κίσεις κείνο πὸν σοῦ συμβαίνει συχνά.— κ. Ἀλξ. Ναγ. Τί τοὺς θές τοὺς κλημῶς τῆς ; Ἀφοῦ δὲ σοῦ τοὺς λέει, τὸ κορίτσι, γιὰτὶ θές νὰ τὸ ἐκβιάσεις μὲ τέτοιους στίχους ; — κ. Κ. Ἀέτ. Σοῦ χρειάζεται ἀκόμα λίγη προπό-νηση στὴν «Ἑλλάδα» καὶ στὴ «Σφαῖρα». Ἀνεπιφύλαχτα σοῦ λέμε πὸς θὰ γράψεις καλὰ μιά μέρα.— κ. Ἀμπερόλυ-φτο. Στέλαμε καὶ μεῖς στὴν προίφημη αὐτὴ γιορτὴ τοῦ «Βασιλικοῦ» τὸ συντάχτη μας Πικραγκάθη, πὸν, ἀφοῦ ἄ-κουσε καὶ εἶδε, μὰς ἔφερε τὸ ἀκύλουθο ἐπίγραμμα : «Γιὰ τὰ εἰκοσάχρονα τῆς Πινακοθήκης, στὸ διευθυντή της» :

Τὴν καθωρεῖοσ.σ.σ. θνέεις, ἐκκοσι χρόνια τώρα, καὶ κουβαλᾶς στὸ φύλλο σου τὴ δασκαλίσα ψόφα, κὶ ἄ νὰ χτυπᾶς τοὺς μαλλιαροὺς δὲν τὸ θαρροῖς ἀνάθικο, ἔδου νὰ σὲ κωνάζουμε καὶ μεῖς : Πινακοθήκη.